

aluminij

Glasilno delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija „Boris Kidrič“ Kidričevo

Dosledno po Titovi poti

Globoko nas je pretreslo sporočilo CK ZKJ in predsedstva SFRJ, da je umrl naš dragi voditelj tovariš Tito.

Delavci TGA so na žalnih sejah sklenili poslati naslednjo sožalno brzojavko predsedstvu SR Slovenije, predsedstvu SFRJ, predsedstvu CK ZKS in predsedstvu CK ZKJ:

»Delavci Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo, ki zbrani na žalnih sejah, ob smrti našega dragega tovariša Tita izražamo našo voljo in odločnost, da bomo dosledno nadaljevali pot samoupravnega socializma, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti in boj za pravičnejše odnose med vsemi narodi sveta.

Ostajamo strnjeni ob kolektivnem vodstvu naših najvišjih državnih in partijskih vodstev in zvesti načelom samoupravnega, demokratičnega socializma, katerega temelje je oblikoval tovariš Tito.

Globoko prizadeti z izgubo našega dragega predsednika vam izrekamo sožalje v prepričanju, da boste ob podpori vseh delovnih ljudi uspešno nadaljevali pot samoupravnega socialističnega razvoja.«

Delavci TGA
»Boris Kidrič«
Kidričevo, 5. maja 1980

Josip Broz — TITO

Ob vsaki veliki zgodovinski preobratnici, v vsakem velikem času se rodijo ljudje, ki lahko bolje kakor drugi razumejo surove zakone zgodovine svojega časa, potrebe in hotenja družbe, ki se lahko bolj kakor drugi vglobijo v bistvo dogajanja, ki lahko bolje kakor drugi dojemajo človekove težnje po višjih življenjskih oblikah in interesih ljudstva, ki vse svoje življenje in razum posvečajo boju za svobodo in neodvisnost, za srečo in napredek svojega ljudstva, za dajanje smisla človeškemu bivanju. Za take ljudi pravimo, da so veliki.

Mnogo takih velikih ljudi je rodila naša dežela. Vsi naši narodi, vsak posebej, je imel mnogo požrtvovalnih borcev za ljudske pravice, slavnih vojskovodij, politikov, znanstvenikov, nadarjenih ustvarjalcev nacionalne kulture in herojev. Njihova imena živijo v izročilih, njihov duh pa prehaja iz roda v rod.

Skoraj četrto stoletja so vodili to deželo ljudje z omejenim obzorjem, ki so svoje sebične interese postavljali nad interes ljudstva in ki so z željo, da bi se obdržali na oblasti, dušili plemenita čustva in netili ogenj sovraštva med rodni brati, da bi v njem zgozele velike ideje največjih duhov naše preteklosti in njihova slavna dela v boju za svobodo in bratstvo med narodi.

V tem trdem času, ko so vse pridobitve preteklosti, čast vseh naših narodov, njihova svoboda in obstoj postale vprašanje, ko so brezpravni in zaslužni domovini bolj kakor sploh kdaj bili potrebni veliki ljudje, je Jugoslavija imela takega človeka.

Ta človek je bil Josip Broz — Tito.

Glas o njem se je — med vojno — raznesel po vsem svetu.

Mnogi se še danes sprašujejo, kako se mu je posrečilo, da je v najhujših razmerah, v kakršnih se je mogla znajti neka dežela, ustvaril pred vojno močno in enotno politično avantgardo delovnega ljudstva, sposobno se spoprijeti s prihajajočimi dogodki. Da v najhujših dnevih ko je osvajalec vdrl v deželo, prelival nedolžno kri, napadel čast ljudstva, ko je Hitlerjeva moč suvereno vladala Evropi, prvi, in hkrati edini, ni maral priznati tujca za gospodarja, da je popeljal jugoslovanske narode v zmagoslavno vojno in socialistično revolucijo, spravil deželo iz balkanske brezizhodnosti in skupaj z njo

spravil v velike vode sveta; da je po vojni navzlic razdejanju premagal ekonomsko zaostalost, uresničil presenetljivo materialno preobrazbo in vpeljal enoten sistem novih samoupravnih in demokratičnih odnosov med ljudmi, za osvoboditev človeške osebnosti in človekovega dela ter revaloriziral človeške vrednosti in dostojanstvo; da je ustvaril trdno skupnost svobode in enakopravnosti; da je navzlic nezaslišnim pritiskom in blokadam od zunaj ne samo ohranil enotnost in neodvisnost dežele in njen enakopravni status v mednarodni skupnosti, marveč da je tudi na svetovnem torišču priboril Jugoslaviji vpliv, kakršnega ni imela nikoli prej, in mesto v prvi bojni liniji za najnaprednejše ideale človeštva — za mir in človekovo srečo.

Ta vrli kovinarski delavec, proletarec, vojni ujetnik, rdeči gardist, delavski zaupnik, komunist, spretni ilegalac in trdovratni kaznjenelec, nočni bralec Marxovega »Kapitala«, ilegalni popotnik s tujim potnim listom, z zakoni preganjani »protidržavniki« in »protinacionalni elementi«, drago cenjeni kandidat smrti, upornik in strateg revolucije, kreator koncepta samoupravne družbe in najzanesljivejši porok njenih interesov, marksistični ustvaritelj in arhitekt nove Jugoslavije, ugledni državnik, vzorni graditelj miru in državljani sveta, je bil borec enako v vojni in v miru.

Njegovo življenje je zgodovina naših narodov. Njegova Revolucija. Zgodba, ki je svet poprej ni slišal. Branil je detinstvo drugih, čeprav svojega ni imel. V odločilnem zgodovinskem trenutku se je postavil na čelo jugoslovanskih narodov, strnil njihove energije v enotno silo in jih popeljal proti sovražnikom v zmagovito bitko za osvoboditev, za svobodo in vzajemno enakopravnost, za boljše življenje.

Šel je spredaj, na čelu kolone. Svoje prsi je izpostavljal kroglam, namenjenim ljudstvu. Korakal je z ranjenci, s tifusnimi bolniki, šel je mimo mnogih pogo-rišč, šel je skozi valovito Drino, Neretvo, Sutjesko... Prebijal je obroč in kadar vojaški strokovnjaki niso verjeli, da je mogoč prehod, je odbijal sto in sto krvavih naskokov zaslepljene drhali in jekla ter z nezmotljivim instinktom sodobnega vojnega stratega in komandanta vodil partizane od zmage do zmage — celo takrat, kadar so vsi mislili, da je to poraz in gotova smrt — da je med štiriletnimi boji iz

Josip Broz

Vojskovodja

Maršal Tito

njih ustvaril moderno vojsko, ki je prinesla svobodo deželi in njenim izmučenim narodom.

Poznal je dušo ljudstva, iz katerega je izšel, hotenja razreda, ki mu je pripadal, njegovo avantgardo, ki jo je spremenil v borben odred, marksistično znanost, ki je ni imel za dogmo, marveč je videl v njej navodilo za akcijo, poznal je zakone revolucije, ki ji je dal human značaj, strategijo in taktiko vojskovanja, prednosti in pomanjkljivosti sovražnika, znal je formulirati prave naloge v sleherni fazi razvoja in ob pravem času potegniti prvo potezo. Globoko je zaupal razredu, partiji, ljudstvu, najbolj pa človeku.

Zato je zmagal, on in oni.

Za vse te zasluge je prejel od Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije največje priznanje — ime narodnega heroja. To je bilo 19. novembra 1944, mesec dni po zadnjem naskoku na Kalimegdan, ko je še bilo slišati grmenje topov s Sremske fronte, ko so vojna poročila vrhovnega štaba še poročala, da se boji v mnogih krajih nadaljujejo z nezmanjšanim ognjem.

Malokdo je takrat vedel, da prejema to najvišje jugoslovansko vojno odlikovanje, ustanovljeno z ukazom vrhovnega komandanta NOV in POJ 15. avgusta 1943, najbolj zaslužen vojščak dejansko šele za petdesetimi drugimi heroji vojske, ki jo je ustvaril, vodil in posebljal.

Ko pa se je prelivanje krvi ustavilo, ko je osvobodil svojo deželo in svoje narode, se je prepustil miru. Odpravil se je po deželi, hrabil ljudi, vlival vero v lastne sile, utiral nove poti, še bolj utrjeval človeške razsežnosti revolucije ter varoval njeno kontinuiteto. Popotoval je v daljnje dežele in med narode, iskal in ustvarjal prijatelje, utrjeval bratstvo, enotnost in enakopravnost med velikimi in malimi tako doma kakor tudi zunaj.

Zanj je ČLOVEK bil in ostal največja vrednota. Zato je tudi družbi, ki jo je ustvaril,

Na položaju

dal ta človeški in humani značaj.

Nikoli se ni zadovoljil z doseženim in ni spal na lovorikah, čeprav bi imel razloge za to.

V njegovem velikem delu je utelešeno vse tisto, kar je v tej izmučeni deželi bilo najplemenitejše in najlepše. S svojim velikim umom in s predanostjo stvari ljudstva je dosegel, da so se uresničile stoletne težnje vsakega našega naroda posebej in vseh skupaj, da so se uresničile vse plemenite zamisli in tisto, v kar so verovali, za kar so se bojevali in v imenu česar so umirali najboljši sinovi te dežele.

(iz knjige *Tito in mi*)

Tito govori I. proletarski brigadi

Kovinar

V naših mislih in srcih boš živel večno!

Iz Tvojih misli in dejanj smo črpali moč, ki nas je vodila k prepričanju, da je najlepša pot lastna pot. Naša ljubezen do Tebe je rasla iz Tvojega spoštovanja človeka in dela, naše zaupanje

v Tebe pa iz Tvoje vere v nas. Ti si nas učil in naučil, da ni svobode človeka brez svobode ljudstva, da ni svobode brez miru, pa tudi ne miru brez svobode.

Sodelovanje, zasnovano na zaupanju

Soborca

S tovarišem Titom sem se prvič srečal leta 1934 v Ljubljani, ko je šel ilegalno v inozemstvo. Sodeloval je pri delu prve konference Komunistične partije Jugoslavije za Slovenijo po nastopu šestojanuarske diktature. To je bilo nekaj mesecev po njegovem prihodu iz zapora.

Kakšni so bili moji vtisi iz tega prvega srečanja?

Da bi jih lahko opisal, moram najprej povedati nekaj besed o mojih vtisih s srečanji z drugimi ljudmi, ki so takrat prihajali v Slovenijo, in to kot člani partijskega vodstva v inozemstvu ali pa kot inštruktorji centralnega komiteja. Ker smo imeli slabe izkušnje z nekaterimi inštruktorji in predstavniki CK KPJ, smo bili v tistem času precej nezaupljivi do vseh, ki so prihajali k nam iz inozemstva, in lahko bi rekel, tudi do tehničnih zvez, ki so nas povezovala s centralnim komitejem. Zaradi njih je prihajalo do pogostih vdorov policije v naše partijske organizacije. Večina teh ljudi je zelo slabo ali nič poznala dejanske razmere, v katerih so delale in se borile partijske organizacije v domovini, vključno v Sloveniji, in zato nam pri našem delu ni mogla pomagati. Nekateri med njimi so delali po utrjenem vzorcu kominterne. Ta vzorec je veljal za ilegalno partijsko delo v celi Evropi. Zato so bili vedno pripravljeni deliti razne recepte, nasvete in direktive, ne ozirajo se na to, ali so te direktive zares ustrezale dejanskim pogojem dela v domovini in posebno v Sloveniji.

Vse to je bila večinoma posledica dolgoletnega bivanja posameznih članov vodstva v inozemstvu, pri čemer so postopoma izgubili zvezo s stvarnostjo v domovini. Poleg tega je bilo v tem času tudi delo kominterne obremenjeno s hudim sektaštvom in birokracijo. Vse to je imelo za posledico, da so na posamezne komuniste v emigraciji bolj vplivale razmere v kominterni kot pa razpoložene partijske kadrove in revolucionarne množice v domovini. Razumljivo je, da so partijske organizacije v domovini in cela partija zaradi takšnega stanja nosile zelo težko breme.

Titu je name napravil zelo dober vtis, posebno zaradi tega, ker se je močno razlikoval od te vrste ljudi. Ni dovolil, da bi ga karkoli ločilo od osnov delavskega gibanja, in pa vedno je ostal

revolucionar. Niti najmanj ni bil obremenjen s t. i. »uradniško revolucionarnostjo«, ki je bila posledica takratnega načrta dela kominterne. Vtis, ki ga je napravil na nas, ko smo se z njim prvič srečali leta 1934, a še posebno po njegovi udeležbi na pokrajinski konferenci v Gorici pri Medvodah, je bil čisto drugačen od vtisa, ki so ga na nas napravili nekateri drugi funkcionarji. Tito ni prenesel izdelanih vzorcev partijskega dela brez ozira na pogoje dela. Vsaka vrsta shematičnosti mu je bila povsem tuja.

Titu ni kar tako od nekdaj prišel, da bi nam pridigal, kako moramo delati, potem pa bi spet odšel. Skupaj z nami je sedel in razmišljal. Skupaj z nami je sodeloval v kritični analizi družbe in partijskega dela ter nam pomagal iskati način, kako bi se partija rajši in najtesneje povezovala z delovnimi množicami ter se rešila ozkih sektaških skupin. Te so uporabljale revolucionarne fraze, kar se je dogajalo kar pogosto, pri tem pa niso znale poiskati načina in poti do, da tako rečem, srca širokih delovnih množic.

Titova politična stališča so nam bila blizu in razumljiva, ker smo imeli občutek, da izhajajo iz naše stvarnosti in ne iz nekakšne šablonske uporabe politike kominterne, oziroma iz neke politike, ki se je uporabljala zunaj dejanske revolucionarne prakse naše partije v sami domovini.

Verjetno je na Tita vplivalo tudi to, da je bil v zaporu, ne pa v emigraciji, ter je na ta način bil bolj tesno povezan, z živim revolucionarnim delom v domovini. Toda glavni vzrok je bil v njegovem značaju, ki se je upiral vsakemu dogmatizmu.

Prav zaradi tega je pozneje, ko je prevzel vodstvo Komunistične partije Jugoslavije, Tite predstavljal za nas neizpodbitno avtoriteto. Pa ne samo zaradi same funkcije, temveč zato, ker smo se zavedali, da vnaša v partijo nekaj novega, zares revolucionarnega in neodvisnega od sistemskih receptov in vzorcev. Na tej osnovi je novemu vodstvu s Titom na čelu uspelo v razmeroma kratkem času izoblikovati enotno idejo in politično osnovo za delo Komunistične partije Jugoslavije in to v razmerah vedno večje nevarnosti vojne in ropada na neodvisnost narodov Jugoslavije. To je bila hkrati tudi osnova za odpravo ostankov frakcijskega in Komunistični partiji Jugoslavije.

V času tega najinega sodelovanja, pa tudi na sami partijski konferenci v Gorici, nas tovariš Tito ni na hitro razsajal posameznih problemov, temveč se je vanje poglobljal, poslušal vse razlage in šele nato povedal svoje mišljenje in predloge. V Slovenijo je prihajal pogosto ter je zato imel priložnost temeljito spoznati pogoje za partijsko delo. Na terenu pri nas v Sloveniji je zato vladalo prepričanje, da pozna probleme prav tako dobro kot naši tovariši, zato so bili njegovi predlogi za reševanje teh problemov zelo cenjeni.

V osebnih odnosih je bil Tito vedno direkten, človeški in tovariški. Mislim, da je med nama že takrat vzniknilo tisto medsebojno razumevanje, ki je pozneje bilo osnova za tesnejše sodelovanje. In enako je bilo z mnogimi drugimi tovariši iz takratnega partijskega vodstva v Sloveniji. Na vse nas, ki smo sodelovali na razgovorih in raznih konferencah, katerih se je udeležil tudi tovariš Tito, je naredil čisto določen, globok vtis.

Poznejša srečanja in skupno delo so to še bolj potrdili.

Edvard Kardelj — 1934

Tito je 8. februarja 1953 obiskal hudo bolnega Borisa Kidriča

Predsednik Tito je drugič obiskal našo tovarno leta 1958

Ob obisku tovariša Tita v Ptuj leta 1969

Utemeljitelji neuvrščenosti Tito, Naser in Nehru

Tovariš Šegula se spominja Titovega obiska v TGA

Težko mi je v tem trenutku zbrati misli in doživeti srtni v celoto. Imel sem enkratno priložnost, da sem kot predsednik delavskega sveta TGA pozdravil tovariša Tita pred skladiščem glinice. Tovariš Tito si je z velikim zanimanjem ogledal celotni proizvodni proces in se kasneje zadržal z nami v daljšem razgovoru v obratu družbene prehrane.

V tistem obdobju, ko je bil tovariš Tito pri nas, je bilo zelo težko prodati aluminij, ker nismo imeli urejenih prodajnih in tržnih odnosov. Takrat je bilo nakopičeno na zalogi preko šest tisoč ton aluminija, kar je predstavljalo veliko breme za TGA, čeprav so bili proizvodni rezultati dobri. Tovariša Tita je zanimalo, kje so vzroki za to, da aluminija ne moremo prodati. Dal je vrsto predlogov za razvoj aluminijske industrije v Jugoslaviji. Dejal je, da je aluminij kovina bodočnosti, ki jo bomo vedno uporabljali doma in plasirali na svetovnem tržišču, zato je potrebno razvijati predelovalno industrijo in urediti tržne odnose. Naštel je nekaj proizvodov, ki jih takrat še nismo pozr. ali (okna, vrata), danes pa so že nepogrešljiv del naše industrije.

S Titom smo razpravljali tudi o razvoju samoupravljanja in o organizaciji dela pri nas. Velikokrat je poudaril, da moramo posvečati vso pozornost človeku, delavcu, samoupravljalcu in skrbeti zanj, da se bo strokovno in samoupravno vzgajal.

To je le nekaj utrinkov iz spominov, ki so po tolikih letih še živo pred menoj. Titove ideje in predlogi, ki jih je dal tudi v našem kolektivu so se uresničili, saj so zrastle velike in sodobne tovarne aluminija (Titograd, Šibenik), žal pa TGA ne predstavlja več prvega giganta, ampak je s svojimi kapacitetami na zadnjem mestu.

Ne morem pozabiti Titove prsrčnosti, preprostosti, dalekovidnosti in tudi duhovitosti. To je bil eden najsrečnejših trenutkov mojega življenja.

aluminij

Izdaja delavski svet Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo — Uredniški odbor sestavljajo: Viktor Markovič — predsednik, Vera Pekar — odgovorna urednica, Srdan Mohorič, Djordje Panzalović, Viktorija Petauer, Stane Medik — Fotografije: Stojan Kerbler, dipl. ing. — Tehnični urednik Franček Štefanec — Tisk: ZGEP »Pomurski tisk«, TOZD tiskarna, Murska Sobota — Člani kolektiva in upokojenci dobivajo list brezplačno — Rokopisov in slik ne vračamo. Naklada 2.700 izvodov. Oproščeno temeljnega prometnega davka po mnenju Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1975.

aluminij

Glasilo delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija „Boris Kidrič“ Kidričevo

PONOSNA PRAZNIKA

»Leto začetka revolucionarne borbe, enainštirideseto, bo večno živelo v zgodovini naših narodov, kot neprimerljiv simbol njihovega trpljenja in kljubovanja, njihovega suženjstva in svobode, njihovega umiranja in rojevanja, njihove slave in ponosa »BRATSTVA IN ENOTNOSTI«. TITO

Te besede pokojnega tovariša TITA, nas v mislih brez dvoma popeljejo daleč nazaj v zgodovino našega narodnoosvobodilnega boja za našo svobodo ter neodvisnost — za bratstvo in enotnost kot si ga je zamislil in tudi uresničil tovariš TITO.

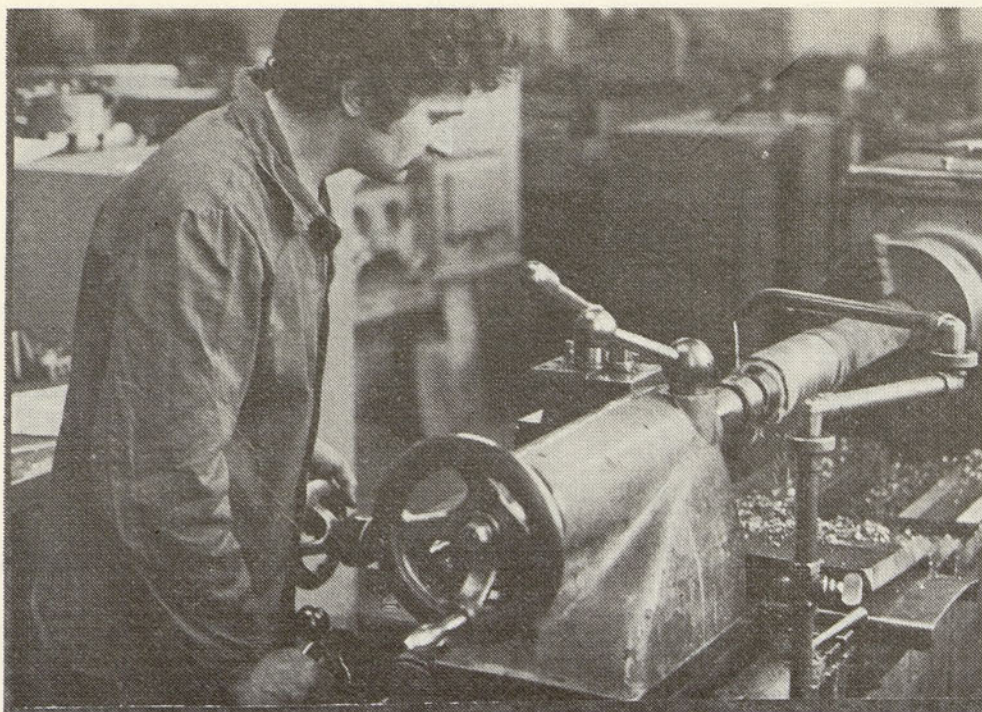
Devetintrideset let nas že ločuje od tistih usodnih dni, ki nas bodo za vse čase spominjali na našo revolucionarno preteklost, na dni, ko je pričel boj za biti ali ne biti, boj za enakopravnost narodov in narodnosti, boj za tisto kar so naši narodi in takrat nepriznane narodnosti vzele za resno in zahtevno, boj za tisto kar je stalno in vedno povdarjal naš pokojni tovariš TITO.

Če ne bi bilo takrat TITA, ne bi bilo danes svobode ne enakopravnosti, ne bratstva in enotnosti za katero se je prav on najbolj zavzemal in si najbolj želel, da bi tudi po njegovi smrti ostalo tako. In tako je in bo tudi vedno ostalo.

Če govorimo o predhodnih dveh pomembnih praznikih, potem vsekakor

(Nad. na 2. strani)

Pri struženju

(Nad. s 1. strani)

PONOSNA PRAZNIKA

nismo mogli mimo vsega tega kar je za vse nas storil pokojni tovariš in naš ljubljeni vodja TITO. To je ime, ki bo ostalo za večne čase zapisano z zlatimi črkami ne le naše zgodovine, ampak tudi ostalih delov sveta. To je ime brez katerega ne moremo mimo obeh praznikov, ki sta pred nami. Četrty julij DAN BORCA in Dvaindvajseti julij DAN VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA, sta brez dvoma praznika, ki jima ne gre prezreti pozornosti ter njune pomembnosti.

Ko se namreč spominjamo teh težkih dni oziroma sedaj že za nas pomembnih obletnic, se istočasno spominjamo tistih dni, ko se je v naših srcih kovalo tisto kar si je najbolj želel pokojni tovariš TITO — bratstvo in enotnost.

V kakšnem nezavidljivem položaju smo se znašli tistega težkega leta 1941 vemo vsi (najbolj seveda še tisti, ki smo to doživljali), ki sicer še nismo slutili povsem kaj se dogaja in kaj se bo dogodilo, vendar smo že takrat slišali tudi besede: »Svoboda je pred nami, le z bojem proti sovražniku«. To je sicer danes, po 39. letih, težko dojemati in se zamisliti v tiste težke čase, toda zgodovina je le ena in ta je tudi na svojih straneh zapisala mnogo o naših bojih in žrtvah za svobodo.

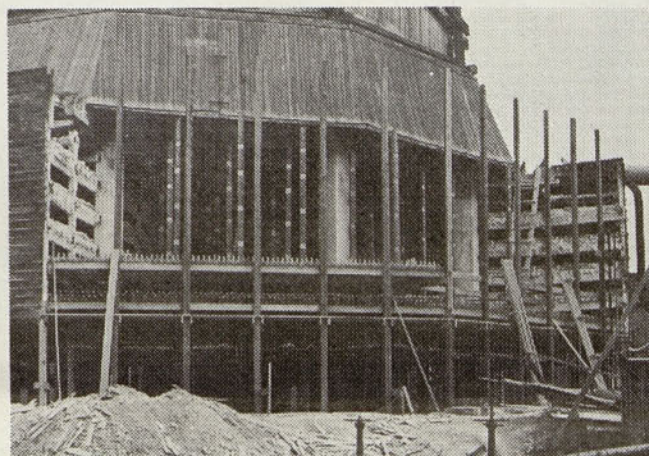
Vemo kaj je za nas četrty julij dan borca, vemo kaj za nas Slovence pomeni dan 22. julij 1941, toda spomini ne smejo obledeti in morajo ostati za večne čase naš simbol boja za svobodo in neodvisnost za katero pa se moramo zahvaliti prav našemu ljubljenemu tovarišu TITU, ki ni nikoli omahoval, niti pred najtežjimi nalogami, ki mu jih je dala partija.

Vsi dobro vemo, da so se že meseca julija 1941 začeli boji na mnogih straneh Jugoslavije. Uspešne akcije partizanskih odredov v Srbiji, Črni gori, Bosni in Hercegovini in v delu Hrvaške so že poletni in jeseni 1941 prerasle v široko gibanje odpora proti osvajalcem in domačim izdajalcem. Seveda tudi mi Slovenci nismo stali križem rok, saj smo prav pod vodstvom tovariša Tita, Kardejlja, Kidriča in ostalih pričeli z oboroženim bojem proti okupatorjem in domačim izdajalcem.

Partizani so že v samem začetku zadajali hude udarce vsem okupatorskim in kvisliskim silam, ki so bile presenečene saj na tak odpor niso bile pripravljene. Ta dva praznika nam bosta ostala v trajnem spominu, predvsem še v letošnjem žalostnem letu.

Franc MEŠKO

Franc MEŠKO

Obnova hladilnega stolpa

Tudi mi moramo vedeti več o kolektivnem delu ter odgovornosti

O kolektivnem delu in odgovornosti prav v zadnjem času vse več slišimo in smo mu že tudi prisotni prav po smrti našega dragega predsednika tovariša Tita. Že mnogo pred svojo smrtjo nam je dokazoval smernice za takšno delo, katero mora biti še en dokaz in odraz naše trajne zvestobe idealom tovariša Tita, da še naprej stopamo po njegovi poti s polno mero odgovornosti,

da delamo za našo socialistično samoupravno družbo.

Pri vsem tem pa seveda še najbolj mislim na kolektivno delo in odgovornost v OO ZKS v TOZD in DS SS ter DO in SOZD UNIAL. Osnovna organizacija ZK mora biti temeljna organizacijska oblika za idejno poenotenje in akcijski dogovor komunistov. Povsem razumljivo je, da mora biti njeno delovanje še posebno usmerjeno v tiste osnovne vsakdanje probleme s katerimi se nenehno vsak dan z njimi srečujejo delovni ljudje in občani.

OO ZK mora biti sposobna analizirati konkretno problematiko, ki prihaja do pravega izraza prav v samoupravni in politični praksi delovnih ljudi. Sama usmeritev osmega kongresa ZK Slovenije mora biti osnovno vodilo komunistom tudi v naši delovni organizaciji.

Ponekod so se že z vso vneto in odgovornostjo lo-

mreč moč pričakovati tudi večjo učinkovitost OO ZK, saj bodo razni sestanki, konference ter druge oblike sestajanja članstva brez dvoma mnogo bolj pripravljene in bo njihova vsebina resničen in popoln odsev temeljnih potreb in interesov vseh delavcev. Vsekakor se tukaj naj ne bi šlo le za formalno ustanovitev komisij, ampak predvsem možnost ter nujnost, da pride v njih do živahne aktivnosti imenovanih pa tudi drugih komunistov v OO ZK, kar še posebno velja za tiste člane ZK, ki niso dovolj vključeni v družbenopolitično življenje, saj bi prav to moralo poglobljati, širiti in usmerjati delo in s tem jasno tudi odgovornost posameznih članov.

V mnogočem tem je pravzaprav morda potrebno videti še mnogo več, saj so prav takšne in podobne oblike aktiviranja komunistov tudi še kako pomemben korak v prizadevanjih za ureditve pobude pokojnega predsednika republike in predsednika ZKJ tovariša Tita o kolektivnem delu, vodstvu in odgovornosti v sleherni osnovni organizaciji Zveze komunistov. Posebno pomembno je pri vsem tudi vprašanje odgovornosti za delovanje in akcijsko in idejnopolitično učinkovitost, ki je ne more imeti le sekretar ali sekretariat, ampak prav sleherni član ZK, kar pomeni, da mora priti do ustreznih delitve dela, saj bi bilo popolnoma napak, če bi aktivnost v tej smeri bila odvisna le od enega ali pa sedemčlanskega sekretariata. Enako napak pa bi bilo tudi, če bi sekretariat postal le nekakšen posvetovalni organ sekretarja, ne pa vodstvo organizacije v katerem ima prav vsak član določeno nalogo in odgovornost.

Seveda bo potrebno o kolektivnem delu v naših OO ZK v TOZD še razpravljati ter se konkretno dogovoriti za oblike delitve dela in odgovornosti za prav sleherno OO ZK in slehernega člana ZKS in ZKJ.

France MEŠKO

Vedno uporabi delu primerno orodje

Titov sklad za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev v SR Sloveniji

INFORMACIJA O PROBLEMATIKI IN RAZVOJU TITOVEGA SKLADA V SRS

V aprilu 1973. leta je bil sklenjen med ZKJ, SZDL Jugoslavije, Zvezo sindikatov Jugoslavije, ZMJ, Zvezno skupščino SFRJ in Gospodarsko zbornico Jugoslavije, družbeni dogovor o ustanovitvi Titovega sklada za štipendiranje mladih delavcev in delavskih otrok. Ta sklad je bil deklariran kot splošno Jugoslovanski sklad, v okviru katerega se ustanovijo Titovi skladi v republikah in avtonomnih pokrajinah.

V SR Sloveniji se je Titov sklad konstituiral koncem decembra 1974. leta, ko so bila sprejeta pravila o delu Titovega sklada v SRS. Družbeni smoter TS je povzet v 1. členu Pravil, ki glasi: »Delavci in delovni ljudje, njihove organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične in družbene organizacije in družbenopolitične skupnosti v SR Sloveniji, ustanavljajo Titov sklad za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev, da bi na osnovi solidarnosti zagotovili izobraževanje mladim delavcem in otrokom delavcev, ki so dosegli izjemne delovne oz. učne uspehe in s svojim družbenopolitičnim delovanjem dokazali pripravljenost da sledijo poti tovariša Tita v izgradnji naše socialistične skupnosti.«

Po določilih teh pravil so štipendije Titovega sklada namenjene mladim delavcem iz neposredne proizvodnje in iz drugih organizacij združenega dela, če imajo v njih ti delavci enak družbenoekonomski položaj kot delavci v neposredni proizvodnji niso starejši od 30 let, imajo najmanj 2 leti delovnih izkušenj, aktivno delajo v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah, dosegajo v svojem delu nadpovprečne delovne rezultate in so aktivni na področju novatorstva in iznajditeljstva ter učencem in študentom iz družine delavcev v neposredni proizvodnji, ki so vključeni v redno usmerjeno izobraževanje, so aktivni v samoupravnih organih ter družbenopolitičnih organizacijah in dosegajo v šoli nadpovprečne rezultate ter so aktivni v gibanju »znanost mladini« ali drugih interesnih dejavnostih.

Titov sklad v SRS je opravil prvi razpis štipendij za šolsko leto 1975-76, skupno pa je opravil pet razpisov. V prvih treh razpisih je razpisoval po 120 štipendij v šolskem letu, v zadnjih dveh šolskih letih pa po 200 štipendij.

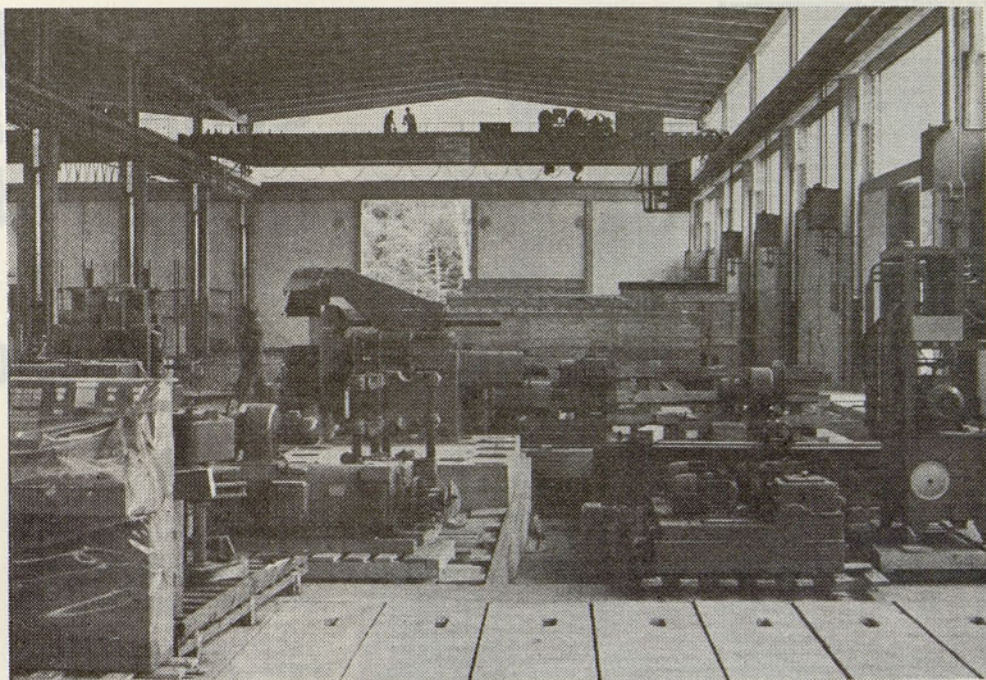
V prvih razpisih je bil odziv zelo skromen. V zadnjih treh letih so organi sklada sicer sprejeli dovolj kvalitetnih predlogov za štipendije iz vrst otrok delavcev (pri čemer gre zasluga predvsem vodstvom šol in organizacijam ZSMS na šolah ter obč. konferencam ZSMS), dokaj pa je zatajil odziv za štipendiranje mladih delavcev, kar je posebej zaskrbljujoče, ker se je prav štipendiranju mladih delavcev dajal poseben poudarek, razpisovalo večje število štipendij in razpisovalo posebej štipendije za izobraževanje ob delu.

V šolskem letu 1979-80 štipendira Titov sklad v SR Sloveniji 370 štipendistov, od tega 82 mladih delavcev. V zadnjih dveh šolskih letih je število štipendistov bistveno narastlo, ker se je zaradi pomanjkanja predlogov iz vrst mladih delavcev podeljevalo več štipendij učencem in študentom. Sicer pa je bilo skupno število štipendistov sklada naslednje:

- v šolskem letu 1975-76
93 štipendistov
- v šolskem letu 1976-77
88 štipendistov
- v šolskem letu 1977-78
61 štipendistov
- v šolskem letu 1978-79
294 štipendistov

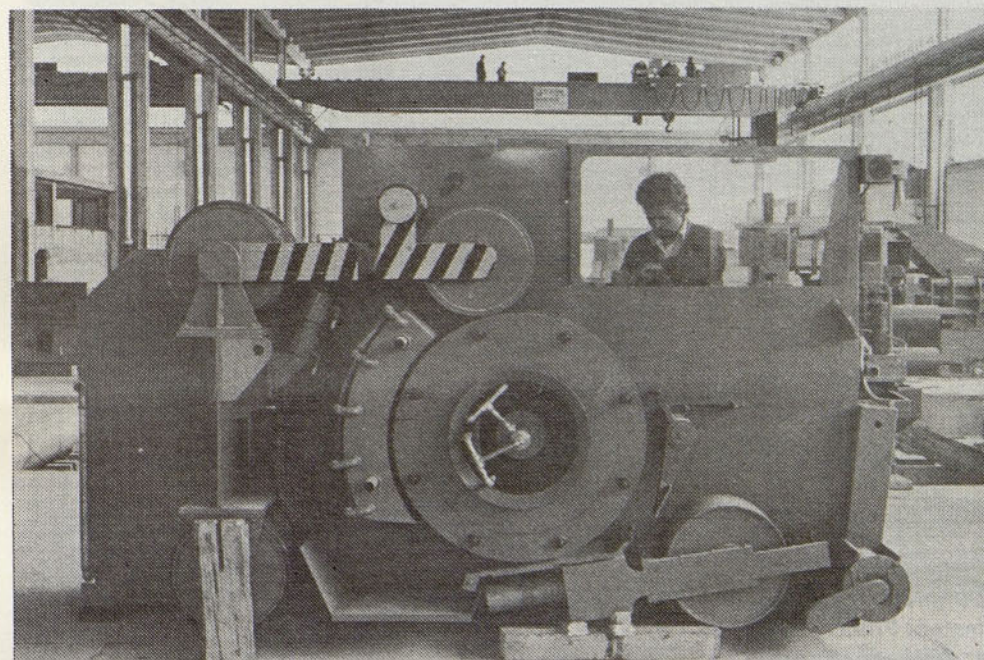
Z ozirom na povečanje štipendistov in sorazmerno visoke štipendije se povečujejo tudi potrebna sredstva za izplačevanje štipendij sklada. Ta sredstva, ki se sicer zagotavljajo iz združenih sredstev za štipendiranje, znašajo v koledarskem letu 1979 14,417670 din, računa pa se, da bo v tekočem letu potrebno približno 18,122.087 din (odvisno od tega, koliko štipendij bo raz-

(Nadaljevanje na 4. strani)

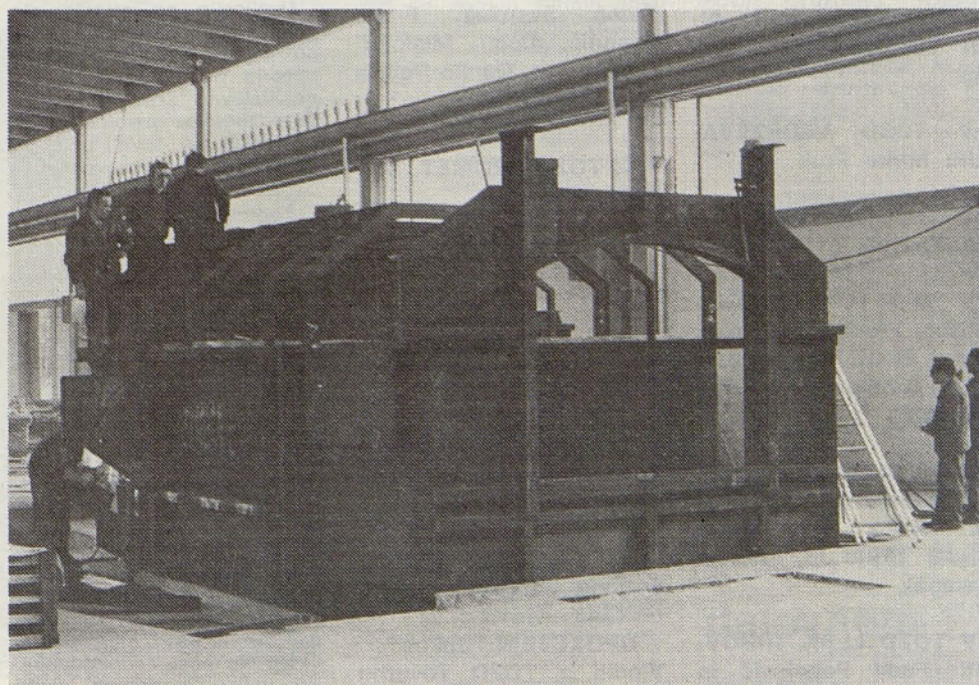

Pred montažo

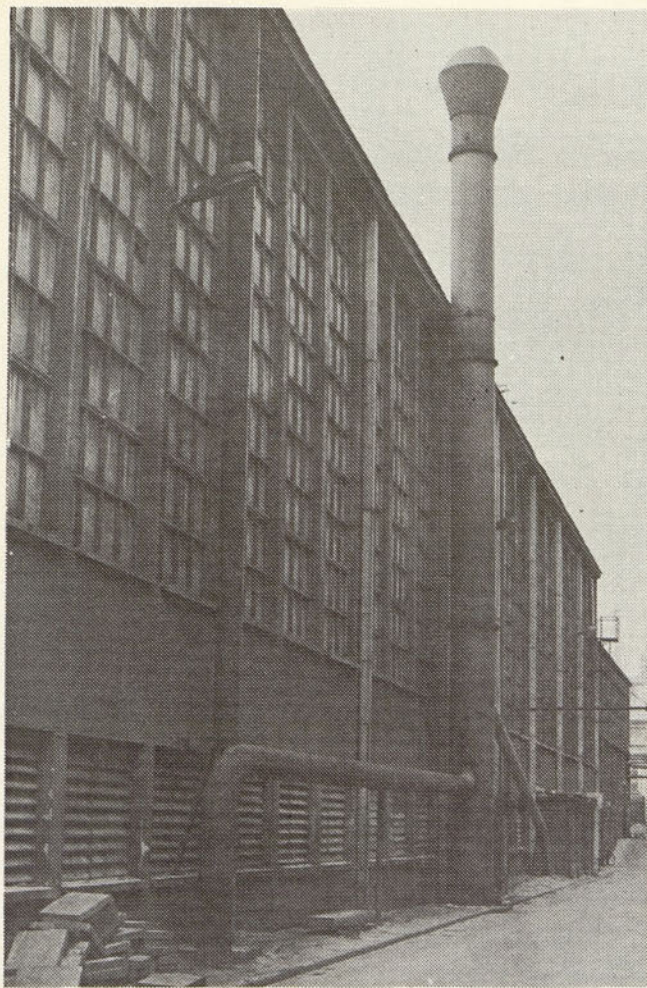
Montaža opreme v novi livarni

Montaža

Ogrodje

Odvod plinov

Titov sklad za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev v SR Sloveniji

(Nadaljevanje s 3. strani)

pisanih v prihodnjem šolskem letu in s kakšnim uspehom bodo študenti zaključili to šolsko leto.

Ocenjujemo, da smo kljub velikim problemom in nekaterim ponavljajočim se dilemam dosegli v preteklem obdobju, zlasti v zadnjih dveh letih, znaten napredek.

Titov sklad je vse bolj razumljen kot instrument delovnih ljudi in občanov, s pomočjo katerega le-ti omogočajo svojim najbolj nadarjenim in družbenopolitično aktivnim mladim delavcem in otrokom delavcev, da se izobražujejo in usposabljujejo za poklice, ki so združenemu delu najbolj potrebni.

Zato se je uveljavila praksa, da se na razpis ne prijavljajo kandidati sami temveč pripravljajo predloge za podelitev štipendije samoupravne sredine, samoupravni in družbenopolitični organi v TOZD, KS, šolah, skupnostih in drugod. Čeprav še ne povsod, se ocene o primerčnosti kandidatov sprejemajo po samoupravni poti in ne le na osnovi izjav in ocen posameznih nadrejenih delavcev, vzgojiteljev in družbenopolitičnih funkcionarjev, ki podpisujejo pismene predloge.

Uveljavlja se princip, da se štipendisti Titovega sklada v času prejetja štipendije pogodbeno vežejo na delovno sredino, iz katere izhajajo, oziroma v kateri bodo združevali delo po končanem izobraževanju.

Čeprav se je ob zaključku šolskega leta ukinjalo izplačevanje štipendij zaradi neizpolnjevanja pogojev precejšnjemu številu študentov, se je raven učnih uspehov močno izboljšala, kar tudi dokazuje na kvalitetnejše in primernejše kadrovanje in na odgovornejši odnos študentov do svojih obvez. V prvi generaciji študentov je uspešno končalo šolanje komaj dobra polovica, po zaključku šolskega leta 1976-77 je izgubilo štipendije okoli 20 odst. študentov, po zaključku šolskega leta 1978-79 pa je izgubilo status študentov okoli 12 odst. študentov. Pri veliko razpravah glede kriterijev je prevladalo mne-

nje in je prevladovala temeljna usmeritev, da je Titov sklad obrnjen k izobraževanju in usposabljanju posebno nadarjenih in družbeno angažiranih mladih delavcev in otrok delavcev in da je le posebna nadarjenost, izražena v rezultatih dela oziroma učenja, pogoji za izbiro kandidatov za študente sklada. Glede na to so prisotna naslednja dejstva:

- da štipendira Titov sklad sorazmerno majhen del delavcev in učencev ter študentov, saj so razmerja med razpisanimi štipendijami in možnimi kandidati 200 štipendij na več kot 400.000 mladih delavcev, učencev in študentov, kolikor jih dela in študira v SR Sloveniji;

- da nudi sklad svojim študentom razmeroma ugodne materialne pogoje študija;

- da morajo zato ti študenti zaradi takih pogojev študija v svojih sredinah opravičevati svoj izbor med študenti sklada z ustreznimi učnimi rezultati in družbenopolitično angažiranostjo.

Potreba, da se v republikah in pokrajinah celoviteje ovrednoti delovanje Titovih skladov in vskladi njihovo delovanje z družbenoekonomskim razvojem, zlasti na področju vzgoje in izobraževanja, je prisotna že dalj časa. Direktni povod za to, da se pristopi k spremembi sklada pa je dal maršal Tito v aprilu leta 1979, ko je sprejel delegacijo Titovega sklada. Priporočal je predvsem dvoje, da je treba zagotoviti stalnost poslovanja sklada v smislu stalnih in zagotovljenih finančnih virov in da je potrebno razširiti možnosti za pridobitev štipendij Titovega sklada za vse delavce, kmete in delovne ljudi ter njihove otroke.

Tako bo potrebno proučiti mesto in vlogo Titovega sklada v sistemu štipendiranja in v procesu reforme izobraževanja oz. kot sestavni del usmerjenega izobraževanja.

Ob smrti predsednika Tita je bilo do vključno 20. maja darovano v Titov sklad

v SR Sloveniji 5.090.928 din, v SFRJ pa preko 4 milijarde dinarjev.

Novost pri letošnjem razpisu štipendij Titovega sklada je ta, da je zraven 200 razpisanih štipendij tudi 20 štipendij za mlade delavce, ki začasno bivajo v tujini. (celoten razpis štipendij Titovega sklada je bil objavljen v glasilih z dne 26. 5. 1980), zato na tem mestu ne bom obravnaval podrobnosti razpisa, ker so v njem navedeni kriteriji, postopek za podelitev štipendij, pravice in obveznosti študentov in podobno.

Skupščina Titovega sklada za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev SR Slovenije je dne 21. maja 1980 sprejela predlog valorizacije štipendij Titovega sklada, ki znaša 25,2 odst. od 1. 1. 1980 dalje.

Tako znašajo štipendije otrok delavcev Titovega sklada:

UČENCI

Doma	2.246,00 din
Vozači	2.592,00 din
V domu	3.368,00 din
pred valorizacijo	1.794,00 din
pred valorizacijo	2.070,00 din
pred valorizacijo	2.691,00 din

ŠTUDENTI

Doma	3.628,00 din
Vozači	3.904,00 din
V domu	4.750,00 din
pred valorizacijo	2.898,00 din
pred valorizacijo	3.174,00 din
pred valorizacijo	3.794,00 din

Mladim delavcem se štipendija določa vsako leto v višini poprečnega osebnega dohodka v SR Sloveniji uradno ugotovljenega za preteklo leto in se jim začne izplačevati, ko je ta objavljen v uradnem listu.

Mladi delavci iz dela 7.393,00 din prej 5.903,00 din

Mladi delavci ob delu 3.696,00 din prej 2.951,00 din

Ob zaključku pozivam organizacije ZSMS v TGA, sindikalne podružnice v TOZD ter organizacije ZK, da proučijo razpis za podelitev štipendij Titovega sklada ter skupaj z organizatorjem izobraževanja ter kadrovske službo v TGA pregledajo vse možnosti pri svojih štipendistih, ki se šolajo ob delu in iz dela ter ostalih študentistih (glej razpis!), v kolikor so izpolnjeni pogoji razpisa pri posameznikih, da jih predlaga za kandidata štipendista Titovega sklada. Predloge je potrebno poslati skupni komisiji podpisnic samoupravnega sporazuma v občini Ptuj z vsemi obrazložitvami o kandidatu.

Ivo Tušek

Kadrovske vesti

DELAVCI, KI SO SE ZAPOSLILI V TGA KIDRIČEVO V MAJU 1980

V TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA: Miroslav Kmetec, Franc Vidovič, Alojz Mislovič, Ibro Karišik, Jožef Hliš, Branko Ranfl, Stanislav Kociper, Alojz Zebec, Janez Arnuš, Albin Topolovec in Mirko Čuš

V TOZD VZDRŽEVANJE: Mirko Fruk

V TOZD PROMET: Anton Širovnik

V TOZD TOVARNA GLINICE: Franc Leskovar, Darko Simič, Anton Jeza, Albin Topolovec in Alojz Kolednik

V DS SKUPNIH SLUŽB: Marija Galun, Jožefa Gojičič, Neža Kramberger, Brigita Dorič in Zdenka Krumpak

V TOZD LLBK TRBOVLJE: Fadil Popalovič in Mladen Rokvič

IZ JLA SO SE VRNILI: Jože Prevolšek

DELAVCI, KI SO ZAPUSTILI DELOVNO ORGANIZACIJO V MAJU 1980

IZ TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA: Darko Bigec, Franc Svenšek, Franc Zupanič, Alojz Mislovič, Željko Trop, Danilo Reihss in Gojko Ličina

IZ TOZD PROMET: Stanislav Kores

IZ TOZD TOVARNA GLINICE: Albin Topolovec

IZ TOZD VZDRŽEVANJE: Milan Kokot

IZ TOZD KONTROLA KVALITETE: Herman Donik

IZ DS SKUPNIH SLUŽB: Tatjana Zupanič

UPOKOJENI: Jakob Vindiš iz TOZD Tovarna glinice

Kako do stanovanja?

Eden izmed temeljnih poučkov stališč, sklepov in priporočil skupščine SRS za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov stanovanjskega gospodarstva v naši republici je uveljavljanje načela, da mora vsakdo v skladu s svojimi možnostmi prispevati lastna sredstva za izboljšanje svojih stanovanjskih razmer. To velja tako za pridobivanje pravice do uporabe družbenega stanovanja kot za nakup stanovanja.

Praviloma rešuje vsako TOZD oziroma delovna skupnost stanovanjsko vprašanje delavca skupaj z njim na način, kot ga določijo delavci te temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti v svojem planu ter v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana samoupravne stanovanjske skupnosti.

Načini, poti in možnosti za reševanje stanovanjskih problemov so različni. Zato je strokovna služba Kreditne banke Maribor pripravila sestanek, ki v zgoščeni obliki pojasnjuje, kako do stanovanja.

Želja vsakega posameznika, da si pridobi tako stanovanje, ki mu omogoča ustrežno in udobno bivanje. Možnosti za uresničitev te želje je več: nakup stanovanja, gradnja stanovanjske hiše v lastni režiji ali v okviru stanovanjske zadruga, rekonstrukcija stanovanja ali stanovanjske hiše ali pridobitev stanovanjske pravice na novem namemnem stanovanju.

Stanovanjskega vprašanja ni možno rešiti čez noč, saj so za to potrebna ogromna sredstva. Ker lastni prihranki navadno ne zadoščajo, da bi si izboljšali stanovanjske razmere, si skušamo pomagati s pridobljenimi krediti. Višina kreditov je v prvi vr-

sti odvisna od tega, na kakšen način si bomo rešili svoj stanovanjski problem. Možnosti je več.

1. NAKUP STANOVANJA V ETAŽNI LASTNINI, kjer moramo najprej izbrati ustrežno stanovanje pri proizvajalcu stanovanj in si ga čimprej rezervirati, saj je povpraševanje po stanovanjih veliko. Ob sklenitvi pogodbe je treba plačati 30-odstotni avans, razliko do končne cene pa pred vselitvijo. Kre-dite je možno pridobiti na osnovi namenskega varčevanja po končani dobi varčevanja (najmanj dve leti) ali na osnovi vezave dinarskih ali deviznih sredstev, kjer se kredit pridobi takoj.

Večji del sredstev si lahko zagotovimo s prijavo na natečaj iz združenih sredstev. V tem primeru, ko se pojavimo na natečaj sami kot kupec stanovanja ali ko nas prijavi organizacija, kjer smo zaposleni, lahko računamo na največ 50 odst. kredita od vrednosti standardnega stanovanja — odstotek je odvisen od poprečnega dohodka na družinskega člana (čim višji je dohodek, manjši je kredit in večja je obvezna lastna udeležba). Za kritje celotne kupnine nam del sredstev lahko prispeva tudi organizacija, kjer smo zaposleni.

2. GRADNJA STANOVANJSKE HIŠE V LASTNI REŽIJI Pri tem si lahko pridobimo kredite že za nakup stavbnega zemljišča, ki ga prodaja občina ali za to pooblaščen organizacija, in za plačilo komunalnega opremljanja stavbnega zemljišča. Seveda pa je za pridobitev kredita pri banki potrebno namensko varčevanje ali vezava lastnih sredstev. Možnost je še pridobitev kredita na natečaju iz združenih sredstev, ki je tudi za ta namen objavljen enkrat let-

no; v tem primeru pa se lahko prijavi le organizacije za tiste delavce, ki poleg pogojev, ki so objavljeni v natečaju, namensko varčujejo pri banki za stanovanjsko izgradnjo.

3. GRADNJA STANOVANJSKE HIŠE V OKVIRU STANOVANJSKE ZADRUGE, ki hišo gradi do zaključene IV. gradbene faze, dokonča pa si jo vsak član zadruge sam. Lokacije zadružne gradnje so določene s srednjeročnim programom zadruge, predvideni pa so trije različni tipi hiš s površino preko 100 kvadratnih metrov. Financiranje zadružne gradnje je urejeno s posebnim pravilnikom, po katerem mora član zadruge privarčevati sam najmanj 25 odst. pri mesečnem varčevanju in

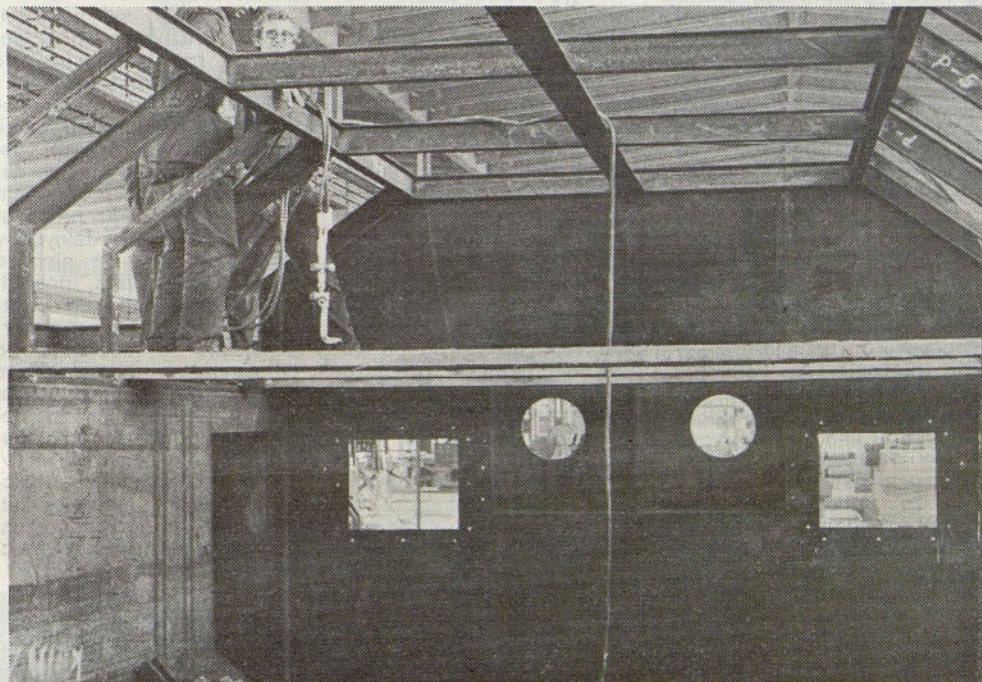
najmanj 21 odst. pri enkratnem pologu.

4. REKONSTRUKCIJA STANOVANJA ALI STANOVANJSKE HIŠE, kjer je možno, da se s to rekonstrukcijo poveča stanovanjska površina oziroma število stanovanjskih prostorov ali se izboljšajo stanovanjske razmere z uvedbo ali modernizacijo sanitarne ali ogrevalne opreme. Občan lahko s kreditom, pridobljenim na osnovi varčevanja ali vezave, rekonstruira tudi družbeno najemno stanovanje, če upravitelj družbeno najemnega stanovanja to dovoli.

Pri tem namenu si poleg kreditov na osnovi varčevanja ali vezave lastnih sredstev lahko pridobimo del kredita po natečaju iz združenih sredstev, če se na na-

ni krediti pri banki: le-ta deluje kredite po veljavnih pravilnikih oziroma natečajih, ki jih objavi samoupravna stanovanjska skupnost občine Maribor. Ustrezna pogodba o varčevanju ali vezavi lastnih sredstev določa pogoje in način, kako lahko dobimo stanovanjski kredit. Seveda pa moramo imeti pred uveljavljanjem zahtevka za kredit urejeno vso ustrezno dokumentacijo, med katero spadajo tudi dokazila, da smo kreditno sposobni, torej sposobni za odplačilo kredita.

Če pa nam pomaga pri reševanju našega stanovanjskega problema tudi organizacija, v kateri smo zaposleni, ima le-ta prav tako možnost, da veže višek stanovanjskih sredstev pri banki

Gradnja

Kcnalska skup'na

tečaj prijavi organizacija, v kateri smo zaposleni.

Kredit na osnovi varčevanja ali vezave lastnih sredstev lahko dobimo tudi za popravilo stanovanja ali stanovanjskih hiš.

5. NAKUP STAREGA STANOVANJA, za katerega pa lahko dobimo kredit na podlagi varčevanja ali vezave svojih sredstev pod pogojem, da prodajalec — fizična oseba — obvezno porabi vso kupnino, dobljeno iz kredita in namensko privarčevalnih sredstev kupca, le za nakup ali zidavo novih stanovanjskih enot preko banke.

6. PRIDOBITEV STANOVANJSKE PRAVICE NA NO- VEM NAJEMNEM STANOVANJU, ko moramo po samoupravnem sporazumu o merilih za pridobitev stanovanjske pravice v družbenih stanovanjih vplačati del sredstev kot lastno udeležbo. Če doslej nismo varčevali za ta namen, lahko dobimo kredit, če vežemo lastna sredstva pri banki.

Pri vseh navedenih možnostih so mišljeni pridoblje-

in si po določeni dobi pridobi pravico do kredita, ki ga lahko porabi za nakup novih družbeno najemnih stanovanj ali ga razdeli v obliki stanovanjskih kreditov med svoje delavce, ki gradijo ali rekonstruirajo individualne stanovanjske hiše ali kupujejo nova stanovanja.

KREDITNA BANKA
MARIBOR,
sektor za kreditiranje
stanovanjsko-komunalne izgradnje

**Rojstni dan
praznuj
doma, ne na
delovnem
mestu**

Odgovor na delegatsko vprašanje

Vprašanje, zastavljeno Izvršnemu svetu Skupščine SRS, glasi:

»Ali so Izvršnemu svetu znani razlogi zaradi katerih aluminij ni vključen med proizvodne in storitvene dejavnosti, ki lahko pomembno prispevajo k pokrivanju rastočih potreb po aluminiju v republiki in k zmanjšanju uvoza oziroma ustvarjanju deviznega suficita?« — dne 23. januarja 1980.

Odgovor na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 18 okolišča — Slovenska Bistrica, ki ga je na 36. seji Zbora združenega dela skupščine SR Slovenije, dne 25. aprila 1980, podal Andrej Miklavčič, namestnik predsednika republiškega komiteja za energijo, industrijo in gradbeništvo, bom napisal v obliki kratkega povzetka:

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ugotavlja, da so mu delegati iz Slovenske Bistrice postavili svoje vprašanje že v fazi delovne, strokovne priprave zasnov za dogovor o temeljih plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985, ko iniciativni odbor za pripravo tega dogovora še ni imel zbranih vseh gradiv asociacij združenega dela, o investicijskih programih za prihodnje srednjeročno obdobje. Delovne predloge je iniciativni odbor prejemal postopoma, kot mu jih je posredoval koordinacijski odbor za razvoj in ekonomsko politiko pri Gospodarski zbornici Slovenije. Le-ta je gradivo mariborskega Uniala z naslovom »Temeljne smernice in elementi razvoja SOZD Unial za obdobje 1981—1985 z usmeritvami do leta 2000«, posredoval iniciativnemu odboru 15. februarja 1980. Zato smo Unial Maribor že pred sejo obeh zborov, dne 20. februarja 1980, opozorili, da je postalo delegatsko vprašanje brezpredmetno, ker smo smernice za razvoj industrije primarnega aluminija in njegove predelave v SR Sloveniji v celoti, kot jih je posredoval Unial Maribor, vključene v delovna gradiva za pripravo dogovora plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985. Izvršni svet je tudi sicer ugotavljal, da do sledi še nobeden razvojni projekt ni bil deležen niti podpore in niti zavrnitve.

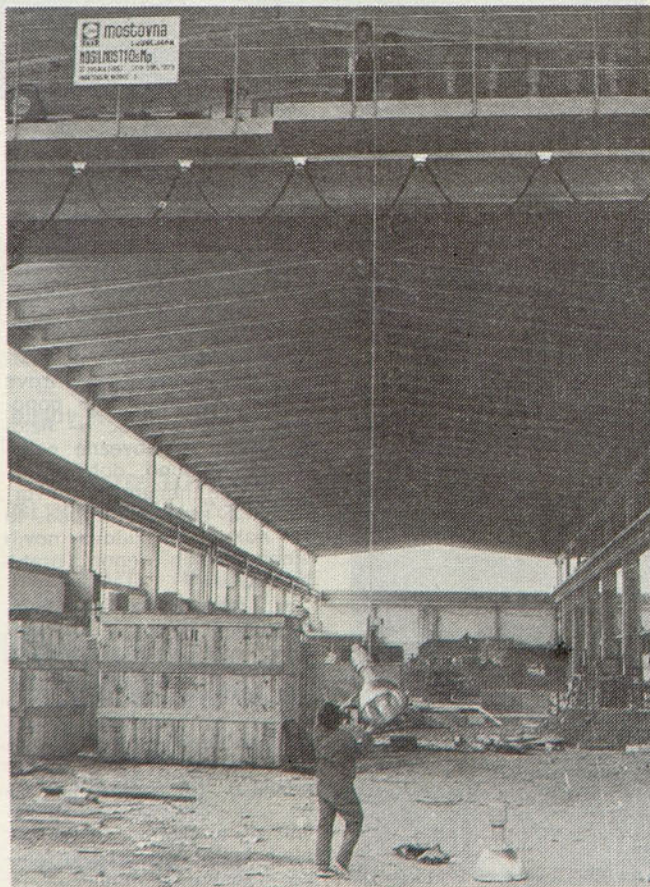
Kot vsi ostali projekti mora na poti do oblikovanja dogovora o temeljih plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 te zapletene in težavne preizkušnje prestatiti tudi aluminijaska industrija. Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije je podrobno znano stanje sprejete razvojne usmeritve v pridobivanju in predelavi primarnega alu-

minija v naši republiki. S tem ga je že v lanskem letu seznanila njegova posebna komisija, ki se je opredelila za nadaljnji razvoj lastne surovinske osnove na področju aluminija v Sloveniji. Na tej osnovi so predlovalci oziroma porabniki aluminija, pretežno iz naše republike, že sklenili, da na osnovi izkazanih potreb do primarnega aluminija združijo sredstva v višini 1,65 milijarde dinarjev, kar predstavlja skoraj 30 odst. potrebnih sredstev za rekonstrukcijo in povečanje zmogljivosti v tovarni glinice in aluminija »Boris Kidrič« v Kidričevem.

Razvojne smernice te industrije pa bo potrebno v prihodnjih mesecih temeljito pretehtati še z vidika potrebne količine, moči in cene električne energije, ki je glavni omejitveni faktor, kakor tudi z vidika kompleksnega zagotavljanja surovine — to je primarnega aluminija — celotni reprodukcijski verigi, ki zajema samo v naši republiki okrog 60 pomembnih delovnih organizacij, ki predelujejo oziroma v svojem proizvodnem postopku uporabljajo aluminij.

Delegat v zboru ZZD Skupščine SR Slovenije:

Imre Varjú

Iz nove livarne

Seminar za vodenje delegacij

V organizaciji občinskega sveta sindikatov Ptuj in v dogovoru s Skupščino občine Ptuj je bil 30. maja 1980 enodnevni seminar za vodje delegacij, ki delegirajo delegate v zbor združenega dela SO Ptuj, v Narodnem domu. To je bil prvi seminar za izobraževanje in usposabljanje delegacij združenega dela. Na seminarju smo poslušali naslednje teme: odločanje v združenem delu — neodtujljiva pravica delavcev, metode in načini dela in delovanje delegacij, vloga družbenopolitičnih organizacij v delegatskem odločanju, odločanje delegatov v zboru združenega dela občinske skupščine.

Predavatelji so bili dolgoletni družbenopolitični delavci, z bogatimi izkušnjami in prakso na tem področju.

Tovariš dr. Cveto Doplihar je imel predavanje na temo: odločanje v združenem delu — neodtujljiva pravica delavcev. Nekaj pomembnih misli iz njegovega predavanja so: odločanje delavca v združenem delu je njegova neodtujljiva pravica, posredno in neposredno na celotnem nivoju od temeljne organizacije do federacije. Za odločanje v delegatskem sistemu potrebujemo dober informativni sistem za doseganje pravičnega odločanja, kot so: dnevni tisk, RTV, itd. Pri obravnavi periodičnih računov moramo biti dosledni, ker nam periodični računi dajejo presek dela,

nalog ter dosežkov. Nadalje je še dejal, da se usmerjanje dohodka oziroma razporejanje dohodka ne konča v temeljni organizaciji, ampak se preko delegatskega sistema nadaljuje in se konča v delegatskih skupščinah. Tega se moramo zavedati. Precej časa je posvetil temi da so delegacije temeljne celice skupščinskega sistema. V razvijanju delegatskega sistema je še vrsto težav. Moramo doseči to, da delegacije in delegati pridejo iz anonimnosti, ki je še v nekaterih sredinah prisotna.

Tovariš Stanko Lepej je imel predavanje, lahko rečem razgovor, kot ga je on sam tudi označil, o metodi in načinu dela in delovanja delegacij, ter o vlogi družbenopolitičnih organizacij v delegatskem odločanju. Začetek razgovora je bil posvečen prejšnjemu odborniškemu sistemu. Dejal je, da odborniški sistem ni bil najboljši, vendar je za določeno obdobje, v sistemu odločanja, bila ta oblika primernejša. Sedaj pa uvajamo in razvijamo delegatski sistem. V organizaciji občinskih družbenopolitičnih organizacij smo imeli razgovore v temeljnih organizacijah združenega dela in smo ugotovili, v zvezi delovanja delegacij, da je delo delegacij boljše če ima temeljna organizacija direktnega delegata v zbor združenega dela skupščine občine Ptuj, kot pri konferenci delegacij. Zato bomo morali v bodoče posvetiti več pozornosti konferenci delegacij, ker tukaj še delo šepa.

Funkcioniranje konference delegacij ni tako kot je potrebno. Nadalje je ugotovljeno, da vloga družbenopolitičnih organizacij ni takšna kot bi morala biti. Posebej sindikat nima vloge frontne organizacije. Kot družbenopolitična organizacija nima pravega stika z delegacijami. Prav sindikat je organizacija, katera je dolžna in odgovorna za usklajevanje dela delegacij oziroma delegatov, ker je sama tudi organizirana po sistemu delegatskega načela (ZK, mladina, zveza borcev, itd.). Nadalje, v zvezi s skupščinskim gradivom, moramo se zavedati tega, da skupščinsko gradivo, katerega dobi delegat, je gradivo baze. Tako bi moralo biti, ampak v praksi še tega ni v celoti. Med ugotovitvami je tudi to, da je premalo pobud iz združenega dela za reševanje problemov ali zadev v zbor združenega dela.

Tovarišica Majda Petrovič je na začetku svoje razlage, v zvezi odločanja delegatov v zboru združenega dela občinske skupščine povedala,

da sta skupaj s tovarišico Sonjo Škorjanec, pripravili kratko poročilo. V prvem delu poročila je podala poročilo doseganega dela Zbora združenega dela skupščine občine Ptuj. Ugotovljeno je: da bi bilo odločanje v zboru boljše, če bi v temeljnih organizacijah združenega dela samoupravni organi aktivneje sodelovali s svojimi delegacijami. Nadalje, delegati bi morali enostavno zadoščiti strokovne službe za tvorno sodelovanje v delu delegacij. Tam kjer je sodelovanje dobro, je tudi odločanje delegatov v zboru boljše. Ti delegati se na zboru aktivno vključujejo v delo zbora ter usklajujejo stališča svoje baze.

Drugi del poročila pa je bil posvečen odgovorom iz ankete, katera je bila poslana temeljnim delegacijam.

Po predavanjih je sledila razprava. V svoji razpravi sem povedal, da naša konferenca delegacije, kakor tudi temeljna delegacija, ima težave s sklepčnostjo sklicanih sej. To pa izhaja iz tega ker v temeljni organizaciji proizvodnja in predelava aluminija teče delo v izmenah. Člani delegacij pa delajo v štirih izmenah. Drugi problem je časovna stiska za izoblikovanje stališč in pripomb do skupščinskih zadev, ker pravčasno ne dobimo stališča ali pripomb od strokovnih služb ali drugih organov. Družbenopolitične organizacije se sedaj, slabo udeležujejo v delu delegacij ali konference delegacij. Moram pa priznati, da za to leži del krivde tudi na nas delegatih, ker nismo vedno tako aktivni kakor bi bilo zaželeno. Tudi povratna informacija bi lahko bila boljša. Kot pomoč delegatom, pa predlagam, da Tednik v bodoče v kratkem poročila zasedanja zbora v zvezi obravnavanih točk oziroma zadev, kot ima to prakso dnevni časopis Delo, po zasedanju republiške skupščine zbora združenega dela. Takšna oblika poročanja bi nam lahko služila kot delni zapisnik s seje.

Glede seminarja, kot je bil omenjeni, sem dejal, da je utemeljen in naj bi ga v bodoče organizirali letno enkrat, ker poleg seznanjanja s problemi drugih delegacij se tudi med seboj spoznamo, kar je samo koristno in pozitivno. V zvezi tega sem predlagal občinskemu sindikalnemu svetu, da eno od svojih sej posveti izključno delu in delovanju delegacij in bi ta seja imela samo eno točko. Enake seje bi imele tudi osnovne organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela.

Imre Varjú

Kako smo poslovali?

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu maju. Kolona indeks v tabeli I prikazuje odnos dosežene proizvodnje tekočega leta v primerjavi s proizvodnjo v istem obdobju preteklega leta in odnos proizvodnje v primerjavi z letnim planom poslovanja 1980.

I. DINAMIKA PROIZVODNJE — INDEKSI FIZIČNEGA OBSEGA

TOZD	Proizvod	Enota mere	Plan 1980		Doseženo				Indeks			
			V.	I-V	1979		1980		1980/1979		1980	
					V	I-V	V	I-V	7:5	8:6	7:3	8:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
TOZD TOVARNA GLINICE												
— Al hidrat Al2O3	t	10.540	49.322	9.563	50.879	9.942	49.254	104	97	94	100	
— Kalcinirana glinica	t	9.114	44.688	9.738	44.126	8.236	42.930	85	97	90	96	
— Prodani hidrat Al2O3	t	1.100	5.027	813	6.538	511	5.357	63	82	46	107	
Skupaj (kalc. glin + prod. hid.)		10.214	49.715	10.551	50.664	8.747	48.287	83	95	86	97	
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA												
— Elektrolit. Al — hala A	t	1.711	8.389	1.765	8.395	1.761	8.389	100	100	103	100	
— Elektrolit. Al — hala B	t	2.117	10.379	2.177	10.295	2.110	10.384	97	101	100	100	
— Anodna masa	t	2.352	12.044	2.467	11.928	2.331	11.859	94	99	99	98	
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA												
— E aluminij	t	364	1.785	344	1.337	203	1.318	59	99	56	74	
— Al formati	t	1.767	8.667	2.046	9.670	1.272	9.188	62	95	72	106	
— Zlitine: gnetne	t	628	3.078	167	1.258	773	2.691	463	214	123	87	
— livarske	t	1.211	5.939	1.433	6.745	1.523	6.118	106	91	126	103	
Predzlitine: — last. por.	t	70	344	98	338	110	412	112	122	157	120	
— prodaja	t	10	50	84	421	—	67	—	16	—	134	
Drogi za kline	t	9	45	6	66	8	103	133	156	89	229	
Stikala	t	1	3	—	11	—	—	—	—	—	—	
Livarna skupaj:	t	4.060	19.911	4.178	19.846	3.889	19.897	93	100	96	100	
Al iz pretapljanja	t	127	627	239	664	33	363	14	55	26	58	

II. PREGLED PORABLJENIH NAJVAŽNEJŠIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA

Proizvod	Surovina	Enota mere	Plan 1980	DOSEŽENO		INDEKS	
				V	I-V	4:3	5:3
1	2	3	4	5	6	7	

TOZD TOVARNA GLINICE

Al hidrat Al2O3

— boksit	t	*2,527	2,591	2,540	103	101
— NaOH — 100 %/o	t	*0,08385	0,0688	0,0749	82	89
— Para	Gcal	2,55006	2,57514	2,61136	101	102
— El. energija	kWh	317,177	318,788	322,798	101	102
— Apno	t	0,04367	0,06229	0,0473	143	108

Kalcinirana glinica

— Tekoče gorivo — mazut	t	0,11977	0,1223	0,1208	102	101
— Para	Gcal	0,02462	0,02829	0,0278	115	113
— Al fluorid	t	0,000259	0,000243	0,000266	94	103
— El. energija	kWh	26,812	36,024	33,693	134	126

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

Elektrolit. Al — hala A

— Glinica	t	1,920	1,91947	1,91983	100	100
— Anodna masa	t	0,580	0,5681	0,59344	98	102
— Kriolit	t	0,035	0,0283	0,0323	81	92
— Al fluorid	t	0,035	0,0385	0,0354	110	101
— El. energija	kWh	17,856	17,665	18,089	99	101

Elektrolit. Al — hala B

— Glinica	t	1,920	1,91961	1,91977	100	100
— Anodna masa	t	0,565	0,57083	0,56796	101	101
— Kriolit	t	0,035	0,0296	0,03604	85	103
— Al fluorid	t	0,035	0,03398	0,02972	97	85
— El. energija	kWh	17,255	17,696	17,653	103	102

Anodna masa

— Petrolkoks	t	0,67165	0,66904	0,66561	100	99
— Katran. smola	t	0,338015	0,34062	0,34322	101	102
— El. energija	kWh	145	127	131	88	90
— Mazut	t	0,0048	0,00506	0,00584	105	122

TOZD TOVARNA GLINICE

V mesecu maju smo proizvedli 9.942 ton Al hidrata Al2O3, kar je za 598 ton manj, kot je predvideno v letnem planu poslovanja (indeks 94) in za 379 ton več kot isti mesec preteklega leta (indeks 104).

Proizvodnja kalcinirane glinice je v primerjavi z načrtovano manjša za 878 ton (indeks 90), v primerjavi s preteklim letom pa za 1.502 ton (indeks 85). Skupna proizvodnja (kalcinirana glinica in prodani hidrat) je v tej TOZD odvisna od trenutnih možnosti prodaje in tako smo v tem obdobju I—V

proizvedli 4 odst. manj kalcinirane glinice in 7 odst. več Al hidrata Al2O3, kot je predvideno v letnem planu poslovanja.

Iz tabele II je razvidno, da je pri proizvodnji Al hidrata Al2O3 večja poraba boksita (indeks 103), pare (indeks 101), el. energije (indeks 101) in hidriranega apna (indeks 143). Nižji normativ je samo pri porabi NaOH — 100 odst. (indeks 82).

Pri proizvodnji kalcinirane glinice je prekoračena poraba mazuta (indeks 102), pare (indeks 115 in el. energije (indeks 134).

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

V elektrolizi A smo v mesecu maju proizvedli 1.761 ton e. aluminija, kar je za 50 ton oz. 3 odst. več, kot smo planirali in 4 tone manj, kot isti mesec lanskega leta.

V elektrolizi B smo proizvedli 2.110 ton in tako dosegli planirano proizvodnjo (indeks 100). Glede na lansko leto pa smo proizvedli 67 ton manj el. aluminija. Proizvodni rezultati obeh elektroliz so v obdobju I—V takšni, kot smo planirali

2 odst., električne energije za 1 odst., kriolita za 19 odst.

Odstopanja oz. prekoračitve so tudi v hali B pri porabi električne energije (indeks 103) in anodne mase (indeks 101). Poraba Al fluorida in kriolita pa je od 3—15 odst. nižja od planirane.

Proizvodnja anodne mase v maju je v primerjavi z načrtovano manjša za 21 ton oz. 1 odst., v obdobju I—V pa za 2 odst.

Doseženi normativi porabe surovin so višji pri porabi mazuta (indeks 105) in katranske smole (indeks 101), poraba el. energije pa je bila znatno nižja od planirane (indeks 88).

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

V livarni smo v mesecu maju proizvedli 3.889 ton različnih livarniških proizvodov, kar je za 171 ton oz. 4 odst. manj kot smo planirali. Znatno manjša je proizvodnja E aluminija (indeks 55) in Al formatov (indeks 72), večja pa je proizvodnja

gnetnih zlitin in to za 23 odst in livarskih zlitin za 26 odst.

V obdobju I—V pa je dosežena skupna proizvodnja 19.897 ton in je skoraj enaka planirani (indeks 100) in tudi doseženi v preteklem letu (indeks 100).

* programiran normativ

30 let samoupravljanja v TGA

Že bežen pogled na razvoj človeške družbe nas prepriča, da se je človek skozi vso svojo zgodovino boril za pravico, da odloča o svoji usodi, življenju in delu. Kljub temu, da velika večina ljudi ni imela te pravice, je bila misel in želja po svobodnem odločanju o življenju in ustvarjenih rezultatih dela zmeraj živa. Kljub krvavemu zatiranju vseh, ki so se borili za svobodno enakopravnost in pravico vseh ljudi, misel o svobodni deželi, kjer bodo ljudje svobodno živeli ter odločali o svojem delu, ni nikoli zamrla. Ideja o svobodni, enakopravnosti in bratstvu vseh ljudi je bila v začetku le neuresničljiva želja velike večine ljudi na svetu, toda z razvojem človeškega znanja in moči se je postopoma spreminjala v realnost. Prvič se je uresničila v Pariški komuni leta 1871 sicer le za kratek čas vendar dovolj, da je prepričala ljudske množice, da ideje Marxa in Engelsa o deželi, v kateri bodo delavci odločali o svojem delu in življenju, niso le utopiija.

Tudi po krvavi zadužitvi Pariške komune se je boj za delavske pravice nadaljeval. Zmaga oktobrske revolucije ter ustanovitev delavske dežele v eni najbolj zaostalih dežel na svetu — carski Rusiji, je bila nova vzpodbuda za boj delavcev za njihove pravice.

Ideja o samoupravljanju — pravici ljudi, da odločajo o svojem delu in rezultatih svojega dela — je bila živa tudi med našimi ljudmi. Prvič se je začela uresničevati med NOB, saj je bila določena oblika delavskega odločanja (delavska kontrola) uvedena že leta 1941 na osvobojenem ozemlju. S krepitvijo boja proti okupatorjem se je krepil boj za delavsko državo, v kateri ne bo več zatiranja ter izkoriščanja ljudi, delavci pa bodo samostojno odločali o svojem delu in rezultatih svojega dela. Pogoji za začetek delavskega samoupravljanja so bili podobni kot v Pariški komuni. V številnih podjetjih na osvobojenem ozemlju je proizvodnja stala. Narodnoosvobodilni odbori so kot organi nove oblasti organizirali proizvodnjo, ki so jo vodili sami delavci.

V Sloveniji se je delavsko samoupravljanje začelo na žagah v Loški dolini, kjer so bili ustanovljeni posebni odbori, ki so jih volili delavci. Iz leta 1944 so znane razprave o upravljanju

nju podjetij po osvoboditvi v katerih je zelo aktivno sodeloval Boris Kidrič.

Po končani vojni so se razprave ter priprave na uvedbo delavskega samoupravljanja nadaljevale. Z obnovo porušene domovine se je zahteva po delavskem samoupravljanju širila in krepila. Spor z informobiro-

»Sava« Kranj januarja 1950 pa je bil izvoljen v tovarni

PRVI DELAVSKI SVET V TGA

Pred 30 leti na mestu današnje tovarne še ni bilo strojev, zgradb, temveč so se zaposleni delavci ukvarjali s pripravami na grad-

nišča) svojo tovarno šele gradili, pa so se zavzemali za uresničitev gesla: »Tovarnar delavcem«. Tako so po sprejetju »navodila ustanovitve delavskih svetov« začeli priprave za volitve svojega delavskega sveta. Prvi 40 članski delavski svet TGA Kidričevo je bil izvoljen 8. junija 1950, 18.

Ker je v tem obdobju delovanja prvega delavskega sveta bila tovarna v intenzivni gradnji, je bila pristojnost delavskega sveta in upravnega odbora relativno majhna ter je imel le posvetovalno vlogo. Delavski svet in upravni odbor sta se ukvarjala predvsem z materialnimi sredstvi. Ta pa niso bila odvisna od delavcev TGA, temveč od celotne družbene skupnosti, ki je viagala sredstva za izgradnjo tovarne.

To so glavni razlogi, da delavskega samoupravljanja naši tovarni ni moglo zabeležiti rezultatov že v prvem obdobju delovanja organov delavskega samoupravljanja. V tem času smo premagovali razne težave pri gradnji. Zelo pomembna je bila velika samoiniciativa samoupravnih organov pri izvaianju plana gradnje, pri racionalnem črpanju investicijskih sredstev.

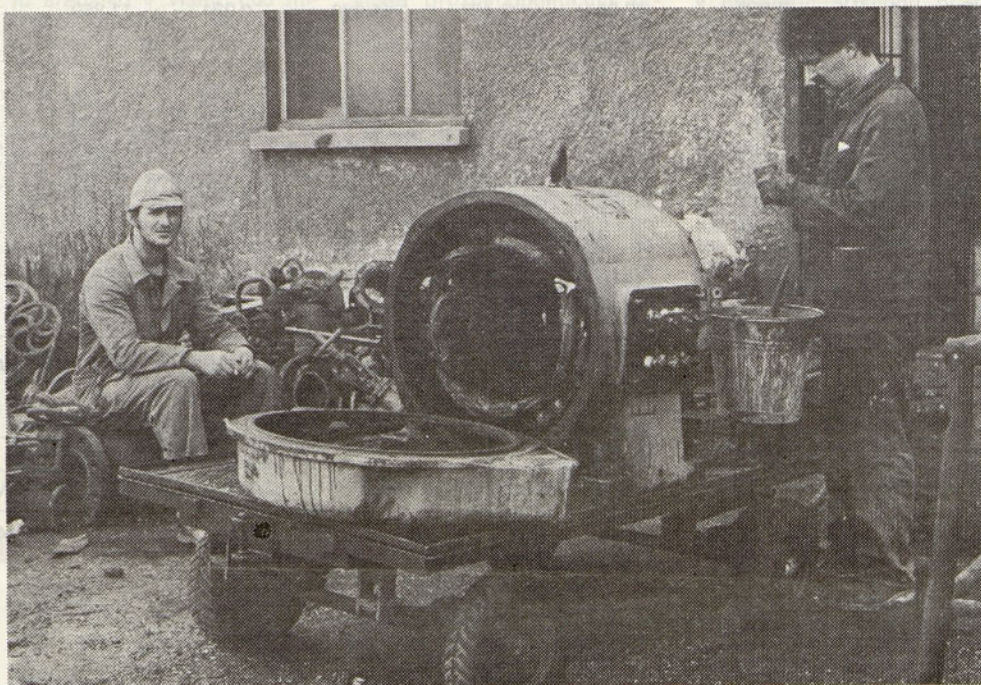
KREPITEV VLOGE SAMOUPRAVNIH ORGANOV IN DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

Delavsko samoupravljanje se je širilo ter krepilo. Delavci so prevzemali vedno večjo odgovornost za svoje delo ter so vedno bolj odločali o rezultatih svojega dela.

Vedno več delavcev se je vključevalo v samoupravno odločanje. Z razvojem samoupravljanja ter organiziranjem TOZD so vsi delavci dobili možnost, da samostojno odločajo o svojem delu ter rezultatih svojega dela. Delavci odločajo neposredno na referendumih in zborih ali pa posredno preko svojih delegatov v samoupravnih organih.

Delavci TGA in cela Jugoslavija smo v teh 30 letih razvoja dokazali, da odločanje delovnih ljudi o svojem delu ter življenju ni več le neuresničljiva želja zatiranih ljudi, temveč potreba in način življenja delovnih ljudi cele naše dežele. Vsi delavci TGA in vsi Jugoslavnani bomo naše samoupravljanje še naprej razvijali, če bo potrebno pa ga bomo branili, saj je postalo del nas samih.

Jože Glazer

Čiščenje

jem ter zaupanje delovnih ljudi v Titovo pot so bile le nove spodbude za pripravo na uvedbo delavskega samoupravljanja. »Navodilo o ustanavljanju in delu delavskih svetov«, ki sta ga v imenu vlade FLRJ in Zveze sindikatov Jugoslavije podpisala 23. 12. 1949 Boris Kidrič in Đuro Salaj, štejemo za formalen začetek delavskega samoupravljanja v novi Jugoslaviji. Od predvidenih 200 podjetij, kjer bi najposkusno uvedli delavske svete, se je število podjetij, ki so uvedla delavske svete razširilo na 520 z okrog 14.000 delavcev.

Prvi delavski svet so v Jugoslaviji izvolili 29. 12. 1949 v tovarni cementa »Prvoborac« v Solinu pri Splitu. Drugi delavski svet

njo nove tovarne. Potrebno je bilo posekati velik del gozda ter premagovati številne težave pri gradnji tovarne. Delavci so delali zagnano, požrtvovalno, saj so se zavedali, da pomagajo z gradnjo Tovarne glinice in aluminija graditi novo — svojo državo. Zaradi gospodarske blokade vzhodnoevropskih držav s Sovjetsko zvezo na čelu, je bilo potrebno spremeniti načrte za proizvodnjo aluminija, ki so bili izdelani na osnovi madžarskih konceptov, kar je zahtevalo od delavcev še nove in dodatne napore.

Kljub temu, da so delavci Kidričevega (takratnega Str-

avgusta istega leta pa je bil izvoljen 8 članski upravni odbor.

Prvo svojo sejo je imel delavski svet TGA 14. junija 1950 leta. Obravnavali so naslednji dnevni red:

1. razdelitev funkcij,
2. plan dela ter razno.

Za predsednika prvega delavskega sveta je bil soglasno izvoljen MARJAN BERLIČ, za tajnika pa JOŽE ZUPANIČ (sedaj zaposlen v TOZD Tovarna glinice). Izvolili so 5-člansko komisijo, ki je pripravila plan dela delavskega sveta ter obravnavali plan gradnje tovarne.

S prve seje našega delavskega sveta

Strnišče, dne 14. VI. 1950

Zapisnik

s seje delavskega sveta dne 14. 6. 1950 v prostorih teh. pis. ob 15. uri.

Navzočih 20 članov.

Dnevni red:

1. razdelitev funkcij
2. plan dela
3. razno

I.

Sestanek je otvoril tov. Vnuk Lojze, ki je predlagal dnevni red ter predlagal, da se izvolita predsednik in tajnik delavskega sveta. Na predlog tov. Ota Težaka sta soglasno izvoljena za predsednika tov. Berlič Marjan ind. tehnik, za tajnika Zupanič Jože ključavničar.

II.

Za plan dela delavskega sveta si še niso popolnoma na jasnem, zato se na predlog tov. Vnuka izvoli 5-članska komisija katera naj prouči plan dela. V komisijo so soglasno izvoljeni:

1. Tov. ing. Tonec Stane
2. Tov. ing. Kunstl Drago
3. Tov. Maicen Rudolf
4. Tov. Kokol Anton
5. Tov. Kramberger Srečo

V to komisijo se vključita tudi predsednik in tajnik delavskega sveta. Komisija se bo sestala v petek 16. 6. 1950 v prostorih ljudskega odbora ob 16. uri. Na sejo komisije se povabi predsednik delavskega sveta gradbenega podjetja Gradis.

III.

Tov. Kokol Anton vpraša, kaj je z planom tovarne. Objasni tov. glavni ing. Kunstl — Gradbeni plan je odobren in ga ima gradbeno podjetje Gradis. Odobrena so sredstva za nabavo v inozemstvu to je, da so devize zaguarane. Stremi se za tem in to je tudi naša naloga da bomo morali 1200 ton mont. materiala izdelati sami v domači delavnici oziroma v naših domačih tovarnah. Zato bo naša prva naloga, da ugotovimo koliko in kaj bomo lahko izdelali v domači delavnici.

Ker nima nobeden ničesar več za pripomniti se sestane ob 16.10 uri zaključiti, ter se določi 21. 6. 1950 takoj po delu v teh. pisarni naslednji sestanek delavskega sveta.

Vse za petletko!

Tajnik:
(Zupanič Jože)

Predsednik:
(Berlič Marjan)

Dostavljeno:

- 1 x direktorju tu,
- 1 x generalna direkcija
- 1 x rep. odbor kov. Ljubljana
- 1 x Glavni ing.
- 1 x arhiv delavskega sveta

Na porumenelom listu je bilo bolj težko prebrati črke, jasno pa sta bila vidna podpisa tajnika in predsednika prvega delavskega sveta TGA. Da bi zvedela kaj več, sem obiskala predsednika Marjana Berliča, ki je upokojen in živi v Ptujju takratni tajnik, Jože Zupanič pa je še vedno pri nas kot vodja kotlarne.

Marjan Berlič se rad spominja let, ki jih je preživel v TGA: »To so bila najlepša leta, ne samo zato, ker smo bili mladi, ampak zato, ker smo si bili tako blizu. Delali smo z navdušenjem in se veselili tovarne, ki je rasla pred nami. Takrat smo gradili in se učili. Mehaničarje ni bilo. Večkrat si si moral narediti orodje kar sam, če si hotel delati. Spominjam se, kako sem cele tri dni, seveda s sodelavci, tuhtal in iskal napako, ki je nastala v vparilnici in kako zadovoljni smo bili, ko je zopet vse normalno delovalo.

Marjan Berlič

Poleg rednega dela v tovarni smo gradili (stadion), nogometno igrišče in ustanovili nogometni klub Aluminij. Tudi sam sem bil navdušen nogometaš in še zdaj grem večkrat na igrišče. Se in še bi lahko našteval. Skratka, to so bila leta, ki se jih z veseljem spominjam. Podrobnosti s seje delavskega sveta se ne spomnim več. Bili smo navdušeni nad samoupravljanjem. To smo zagrabili kot veliko pomoč tudi pri gradnji tovarne. Takoj so začele prihajati razne pripombe predlogi, delavci so veliko

spraševali in mislim, da je naš delavski svet hitro zaživel.

Tudi Jože ZUPANIČ poudarja isto: To so bila moja najlepša leta; vsi smo delali kot eden, vsaka akcija je uspela. To, kar smo rekli danes, je bilo jutri narejeno. Zdaj, ko imamo skoraj vse, drug drugemu nismo več potrebni. Mislim, da imamo danes le malo preveč sestankov, posebno še, ker vseh sklepov ne realiziramo.

Samoupravljanje smo z navdušenjem sprejeli, bile so le redke izjeme. Delavci smo začutili, da se nam odpirajo vrata v nov svet. Takrat nam je to veliko pomenilo. Gradili smo veliko tovarno in odvisni smo bili od celotne družbene skupnosti, ki jo vlagala svoja sredstva. Prve seje so bile bolj informativne, saj nismo imeli televizije, ki bi nas obveščala. Zato so bile vedno sklepčne, čeprav smo jih imeli v popoldanskem času. Na vprašanja, ki jih je bilo veliko, je navadno odgovarjal direktor. Tako smo zvedeli kako bo z gradnjo, kdaj in kje bomo dobili denar in podobno.

zato sem ga prosila, naj nam pove nekaj o svoji poti borca. Malce se je zamislil in začel:

»Dolga je ta pot, ki sem jo prehodil in veliko sem doživel. Nemci so me mobilizirali in tako sem prišel z njihovo vojsko v Francijo, kjer smo se dali ujeti, saj smo na vsak način hoteli priti domov, da bi se priključili naši vojski. Francozi so nas najprej prepeljali v London, od tam na Škotsko, zopet nazaj v London in z ladjo v Neapelj. Bilo nas je veliko, menda okrog 6000 Jugoslovanov. Iz Neaplja smo prišli na otok Pag, od tam v Liko in Slovenijo, kjer sem se priključil 10. ljubljanski brigadi. Tik pred svobodo, 5. maja 1945, smo našli na bunker in vojake, ki so se umikali. V tem nenakem boju je veliko naših padlo, veliko pa je bilo ranjenih, med njimi tudi jaz. Ranjen sem bil v nogo in ramo. Želel sem si le to, da me ne bi dobili živega. Zame se je srečno končalo, čeprav sem preležal v bolnici celo poletje. V svobodo sem prišel kot vojni invalid, vendar srečen, da je vse hudo mimo in da sem sodeloval v naši NOV.«

Na vprašanje, kaj ga moti v naši delovni organizaciji, je odgovoril, da nedisciplina in slabi odnosi. Včasih, pravi tovariš Anžel, so bili ljudje bolj složni, danes pa, da se le vsak zase drži.

Še malo in tovariš Anžel bo šel v pokoj. Dolg čas mu ne bo, ker zelo rad dela na vrtu. Pravi, da je to njegov hobi. Vnuko se ukvarja s svojo vnučko in rad gleda televizijo.

Dobitniki zlatega znaka

Ludvik Anžel

Ludvika Anžela poznamo vsi. Z njim se skoraj vsak dan srečujemo delavci dnevne izmene, ko vestno opravlja delo vratarja. V recepciji sva se tudi pogovarjala, vendar so najine misli trgali telefonski klici in motili gostje, ki so ta dan prišli v TGA. Tako sva, po ne vem koliko kratkih prekinitvah, rekla nekaj o njegovem življenju in delu. Takole se spominja začetkov službe v TGA:

Andrej Toplek

»V tovarni sem že dolgo, od 1947 dalje, ko sem bil v službi pri industrijski milici, ki je med drugim varovala tudi nastajajočo tovarno. Ko se je začela montaža, sem ostal tukaj. Rad sem delal v Glinici, vendar me je kmalu doletela bolezen in tako sem po operaciji želodca ostal v bolnišnici kar dve leti. Po naročilu zdravnika sem bil premeščen na lažje delo, semkaj za vratarja. Služba je po

Franc Vreže

svoje zanimiva. Doživel sem veliko prijetnih ur, srečanj, prav tako pa tudi neprijetnih. Zgodilo se mi je, da me je vinjen delavec napadel in sem se ga komaj (s pomočjo sodelavcev) rešil. Rečem lahko, da imam več problemov z domačimi delavci in gosti, da pa so tuji veliko bolj disciplinirani.«

Slišala sem, da je tovariš Anžel sodeloval tudi v NOV,

Z Andrejem TOPLEKOM sem se pogovarjala v njegovi pisarni, kjer v vitrini skrbno hrani pokale in priznanja, ki jih je dobilo naše gasilsko društvo. Prosila sem ga, naj mi pove nekaj o sebi in svojem delu v TGA:

»Tukaj sem že od leta 1947. To so bila težka, pa vendar lepa leta, ko smo začeli graditi tovarno. Spominjam se, kako smo večkrat udarniško krčili gozd in pomagali pri vseh delih. Ker je bilo potrebno poskrbeti za varnost nastajajoče tovarne, so ustanovili varnostno službo. V njej smo bili predvsem tisti, ki smo pred kratkim slekli vojaško suknjo. V tej službi sem bil neke vrste kurir in včasih sem celo dvakrat na teden potoval v Beograd, da sem oddal pošto. Spominjam se, kako sem včasih lačen hodil po Beogradu, saj je bilo vse na karte. Sčasoma pa sem le odkril gostilno, kjer so mi tudi brez njih potolažili lakoto.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Dobitniki zlatega znaka

(Nadaljevanje z 9 strani)

1949 sem šel prvič v gasilsko šolo, ki je bila v Ljubljani in po opravljenem izpitu so me postavili za vodjo požarnovarnostne službe, ki smo jo takrat komaj organizirali. To službo opravljam še danes. Od takrat dalje sem tudi poveljnik industrijskega gasilskega društva.

Z delom sem zadovoljen. Večkrat pride kakšen problem, a se je potrebno pač znajti. Kakšnih večjih težav ali nesreč pa tako nismo imeli. Pogorela nam je mizararska delavnica in večkrat kaj zagori v livarni. Tam je reševanje zelo nevarno, ker je veliko strupenih plinov. Manjših požarov imamo letno neke od dvajset do trideset. Kadar nas pokličejo od zunaj, gremo takoj reševat, saj so tod okoli doma naši ljudje in moramo pomagati.

Večkrat se gasilci zberemo na raznih srečanjih in pripravimo tekmovanja, kjer preizkusimo svoje sposobnosti.

Kot vsakega, sem tudi tovariša Topleka vprašala, če kaj moti v naši tovarni. Povedal je, da le to, da tako dolgo čakamo z modernizacijo.

Ves čas je sodeloval z NOV in bil tudi v partizanih. Še danes se s tesnobo v srcu spominja prvega srečanja z grozotami vojne, ko je videl požgano vas in na pogoriščih zoglenela trupla otrok ter starčkov. Prav tako se mu je vtisnila v spomin bitka za osvoboditev Koprivnice, kjer so morali kar sedemkrat jurišati, preden so zlomili sovražnikov odpor. Tam je padlo veliko ljudi.

Svobodo je dočakal v Križevcu. Takoj šel služiti vojaški rok, za tem pa, ne da bi šel domov, se je vključil v mladinsko delovno brigado, ki je gradila progno Šamac — Sarajevo. To je bilo 1947. leta, ko se je že tudi zaposlil v TGA. Pravi, da sam ne ve, kaj ga je zaneslo sem. Tukaj si je ustvaril dom, družino in ostal zvest tudi tovarni.

Franc VREŽE je tegeajev več kot trideset let. Ves čas se je aktivno vklju-

čeval v delo družbenopolitičnih organizacij, predvsem v sindikatu. Večkrat je bil član delavskega sveta, raznih odborov, v krajevni skupnosti pa soustanovitelj delavsko-prosvetnega društva »Svoboda«, kjer sodeluje še danes.

O sebi je pripovedoval: »Med vojno, že 1941, so nas izselili v sosednjo Hrvatsko. Takrat sem bil še mlad in hudo je bilo gledati trpljenje, ki so ga našim ljudem povzročili sovražniki. Najbolj grozljiv prizor, ki ga ne bom mogel nikoli pozabiti, je bilo ustaško klanje 1941, ko so pobili toliko ljudi in trupla pometali v reko, da je ob bregovih tekla rdeča voda.

Po svobodi se je naša družina vrnila in kmalu sem se zaposlil v TGA. Najprej sem delal v računovodstvu, za tem v planu, bil sem tudi

vodja transportne in sanitarne skupine. Leta 1963 so se začele formirati delovne enote in sem prevzel dela tajnika organov samoupravljanja, kar delam še danes. Z delom sem zadovoljen in tudi na tovarno sem se navezal, da nikoli nisem mislil iti kam drugam. Skrbi me le, kaj bo z našimi delavci, ki delajo v nezdravem okolju v elektrolizi in še kje. Veliko govorimo o modernizaciji, naredili pa smo še zelo malo. Vsako leto pa upokojimo več invalidov.

Vprašali ste za moj hobi. Nekaj posebnega nimam. Mogoče je to petje. Peti v našem pevskem zboru mi je v posebno zadovoljstvo. Vsekozi delam tudi v DPD Svoboda in sploh na kulturnem področju v naši občini.

V. P.

Popoldne, ponoči, praznik in nedelja - to je naš kruh

Če bi kar nadaljevali z gornjim naslovom, potem je pri tem potrebna taka analiza, ki nekaj pokaže — seveda pri tem ne mislim laboratorijske, ampak človeške. Popoldne, ponoči, za praznik in nedeljo — to je naš kruh, bi lahko mirno zapisali v nadaljevanju tega zapisa, ki nikogar ne obtožuje niti pohvaljuje.

Marsikateri izmed bralcev, bo dejal, da je naslov morda malce nenavaden. To menimo tisti, ki delamo tako, kot piše v naslovu. Bodisi popoldan, v nedeljo ali za praznik, se nad elektrolizo vali črni dim, nad glinico pa

mного glinice, ki gre v nepovrat, vendar so tovarniške ceste prazne. Toda v obratih diha življenje, čeprav je leto težko, saj je v preizkušnji človeške vztrajnosti. Da je temu res tako, nam povedo mnogi podatki iz raznih analiz in poročil, saj mnogi vdihavajo črni dim ter plin v elektrolizah, mnogi gliničarji krepko vsrkavajo drobcene delčke gliničnega prahu in pri vsem postajajo tudi delovni invalidi. Tako plin v elektrolizi, kot glinični prah, lužni in parni hlapi niso nikomur v prid, toda vsi se zavedamo, da temu pač trenutno ni druge rešitve in se je treba sprijazniti.

Toda kdo? Mi stari delavci, ki delamo tukaj od pričetka obratovanja (mnogi že od izgradnje tovarne) ter nam ni več dana možnost, da bi se zaposlili kje drugje v boljših pogojih dela, pa morda tudi v materialnem pogledu. Toda vse drugače je pri mladih, ki so že zaposleni ali pa zaposlitev iščejo in jo pri nas tudi dobijo. Toda za kako dolgo? Medtem, ko tisti z že nekaj mesečnim ali letnim stažem iščejo možnosti drugje, pa tisti novo sprejeti že prvi dan kar odidejo, brez da bi pričeli delati — ko seveda vidijo pogoje dela in tudi izvedo za ostale pogoje. In če se sedaj povrnemo k tistim, ki jim radi pravimo stari (in to mnogi tudi smo), potem si je vsekakor potrebno zastaviti vprašanje zakaj tako? Omenil sem že, da gre pri tem za starost, nikakor pa ne smemo pozabiti tudi vernosti teh delavcev, ki se zavedajo, da so v tej tovarni začeli, da so z njeno modernizacijo in novo tehnologijo doživljali lepe pa tudi slabe dni, vendar niso nikoli kolebali. Kdo bo delal v tej tovarni potem, ko bo potekla delovna doba mnogim istočasno in ne bo zamčena dosledna zamenjava? Mislim na tiste, ki ne bodo imeli dovolj delovnih in ostalih izkušenj. Stari nismo nezamenljivi, toda po vsem tem, kar se dogaja trenutno, je to moje vprašanje izredno aktualno ter pomembno. Ne bi se sicer strinjal s tistim delavcem v glinici, ki je dejal: »Še malo, pa grem v pokoj, potem pa me ne bo bolela glava kako gre v tovarni, saj bom dobival svojo (zasluženo) pokojnino.« Vendar pa temu ni tako, saj bodo tukaj še mnogi njegovi sodelavci, delovni tovariši in osebni prijatelji, ki so z njim delili dobro in zlo. Na vseh nas leži odgovornost in teža tega problema! Delati dopoldan, popoldan, ponoči, ob praznikih in nedeljah, ni lahka zadeva, predvsem še za mlade delavce, zato bi morda tudi tisti, ki menijo o previsokih izmenskih dodatkih, le malce bolje pretehtati svoja stališča od tega še kako aktualnega in resnega vprašanja. Odgovori mnogih, ki so dejali, da v izmenih ne bi delali za noben denar, so ena izmed tistih komponent, ki povedo prav vse. Istočasno izdajo vse tiste, ki najbolj nasprotujejo dodatkom, ki jih prejema izmenski delavci. Seveda moram pri tem takoj poudariti, da to ni mišljeno za vse, kajti med njimi so tudi taki, ki menijo, da imajo izmenski delavci celo premalo za svoje izmensko delo. Nič ne bom pretiraval, če omenim, da glavni in uspešni rezultati dela ležijo prav na tistih ljudeh, ki delajo v izmenah. Izmenski delavci so prav ob nedeljah ter praznikih izpostavljeni le svoji iznajdljivosti in zavesti. Nedeljski in praznični vikendi mnogih ne smejo okrniti in oslabiti ter zmanjšati proizvodnje — saj je prav tu naš kruh, kot sem omenil. Toda tukaj menim, da večkrat niso na mestu

mnenja o nedeljah in praznikih, ko se vrnejo vodilni in vodstveni delavci na svoja delovna mesta in nekateri govorijo: »Zdaj nas ni bilo tukaj tri (ali štiri dni) pa je vse narobe«. Nasprotno! Zaveš in odgovornost, za katero so plačani tisti, ki morajo voditi delo v takih dneh, je prišla do popolnega izraza in tudi do dokazanega rezultata. Seveda pa to ni nikomur očitek, ampak vsem tistim, ki tako mislijo (to vedo sami kdo so), da je naš delavec bil in ostane vedno delavec in se tudi zaveda, da je od njegovega dela odvisen tudi njegov kos kruha, da zato mora čuvati svoje proizvodne naprave, da so lete v čimvečji možni meri izkoriščene in dajejo od sebe — razumljivo z upravljanjem delavca — tisto kar zmorejo.

Delati popoldne, ponoči ob nedeljah in praznikih za nas ni niti najmanj težko, ker smo na to navajeni in se zavedamo, če ponovim, da nekdo tukaj mora delati tudi ob tem času, in da je to resnično naš kruh, čeprav je težko poslušati pripombe ob takih dnevih — predvsem poletnih, ko greš na delo — češ: »Jaz pa sedaj ne bi šel, saj je boljše v senci.« in podobno. Vse je res in vse ima svoj začetek in tudi konec. Moj konec sestavka bi naj bil v tem, da smo v tovarni potrebni drug drugemu, da rešujemo vse nastale probleme v resni in odkriti razpravi, da se vsi zavedamo, da smo dolžni opraviti svoje delo, da smo dolžni sodelovati v delovanju samoupravnih organov, da smo dolžni delovati v družbenopolitičnih organizacijah in ne nazadnje tudi v krajevni skupnosti v kateri živimo in da v nas ostaja zavest, da je treba najprej ustvarjati in potem, po dobrih rezultatih vložnega dela in truda, tudi deliti. Vse kar nam je nekoč povedal pokojni, ljubljani tovariš TITO naj ostane kot polna zaveš in odgovornost tudi v naših srcih. Če bo tako, potem so naše bodoče perspektive tudi v TGA zagotovljene!

France MEŠKO

Izkušnja je najboljša šola. Samo šolnina je zelo draga.

Iznajditeljstvo - iznajditeljstvo

V Ljubljani je bilo 19. maja posvetovanje o inventivni dejavnosti, katerega se je udeležilo vsaj 200 ljudi, ki opravljajo raziskovalno delo ali pa delo na MID.

Med pomembnejšimi mislimi moram omeniti misli predsednika republiških sindikatov tov. Vinka Hafnerja in drugih govornikov, med katerimi je bilo kar precej doktorjev znanosti, ki so dejali, da je naloga sindikata pri razvijanju množične inventivne dejavnosti v tem, da ustvari ugodno klimo za njen razvoj.

Republiški sindikat bo izdelal pravilnik za nagrajevanje poslovnih organov in drugih strokovnih delavcev s področja MID, ker je ta strokovni kader posebno pomembno stimulirati zaradi stabilizacije našega gospodarstva.

Če napravimo analizo v TGA »Boris Kidrič«, ugotovimo, da sindikat svoje naloge še ni do konca opravil, da imamo človeka, ki se ukvarja samo z MID, imamo strokovno komisijo za inventivno dejavnost, imamo že imenovano komisijo pri sindikatu za inventivno dejavnost, ki pa še ni začela delovati, imamo SS o inventivni dejavnosti in v njem takšen sistem nagrajevanja, ki stimulira tudi poslovne organe in ostale strokovne delavce. Podoben ali enak sistem za določevanje, kaj je MID in kaj je službena dolžnost kot ga imamo mi v TGA, imajo vse DO, ki so sprejele pobudo Akcijskega odbora za inovacije pri Medobčinski gospodarski zbornici za Podravje. To so predvsem delovne organizacije iz Maribora, ki imajo to dejavnost najbolj razvito in iz naše občine delovne organizacije AGIS, »Olga Meglič« in TGA. Namen, ki smo si ga postavili s samoupravnim sporazumom, da bi spodbudili prav vse člane TGA k uveljavljanju svoje inventivne sposobnosti, je prav gotovo dosežen, saj lahko prijavi vsak član delovne organizacije inventivni predlog, le korigirano posebno nadomestilo je različno, ker upošteva, da mora biti vsak pri svojem delu kreativen, kar se odraža v korekcijskem faktorju po 58. členu omenjenega sporazuma. Ti faktorji so se pri 37 ocenjenih predlogih v teku enega leta, odkar velja ta samoupravni sporazum, gibali med 0,9 in 0,5. Tako je faktor 0,9 prejel diplomirani inženir za inventivni predlog 112, ker se je problem predloga nanašal na druge TOZD, z ozirom, da pa se bo uporabljal tudi v njegovi TOZD, pa se pri izračunu posebnega nadomestila niso upoštevale koristi iz njegove TOZD.

Iz omenjenega predloga je razvidno, da je SS stimu-

lativen tudi za visoko kvalificiran kader, pa tudi iz predloga št. 217, ki je posebej opisan, da je lahko delavec nagraden za tisti del dela, ki ga je napravil več, kot je bilo od njega zahtevano.

Da je to prava pot utemeljujem z dejstvom, da lahko v glavnem le od visoko kvalificiranih delavcev pričakujemo spremembe tehnologije z večjimi prihranki. Ob takem razmišljanju nam mora biti jasno, zakaj imajo nekatere delovne organizacije le 5 do 10 predlogov na leto, ali pa še tega ne. V TGA smo imeli lani 63 predlogov,

Jeza Franc

Pišek Anton

Zoran Heric

so pa tudi delovne organizacije, ki imajo še po dvakrat več predlogov na leto, kot pa mi.

Kot primerek, kako veliko je področje MID navajam predlog št. 217 z naslovom »Zunanje hidrantsno omrežje — nova livarna«, ki ga je delavski svet TOZD Predelava aluminija potrdil 14. 5. 1980.

Tov. Zoran Heric, avtor navedenega predloga dela v TGA že 15 let, opravlja naloge »nadziranje projekta v izgradnji I«, je v svojem predlogu predlagal, da se pri izgradnji zunanjega hidrantskega omrežja namesto jeklenih brezšivnih cevi po projektu 35-2-26-78 uporabi cevi iz polietilena tip PE HD vrsta T za tlak 10 atmosfer. Rezultat tega predloga je prihranek za TGA v višini 127.575,60 din, ki nam bo prišel še kako prav pri investiciji nove livarne.

Na vprašanje, ali je bila to avtorjeva službena dolžnost, je potrebno pogledati opis del oziroma nalog, ki v prvi točki pravi: »Tehnično in časovno kontrolira delo izvajanja projekta«, kar pomeni, da vsebina tega predloga ni bila avtorjeva delovna dolžnost.

Komisija za inventivno dejavnost pa je po 58. členu SS o inv. dejavnosti določila korekcijski faktor 0,7, kar pomeni, da je za 30 odst. avtorju znižala posebno nadomestilo, saj se je avtor imel možnost seznaniti s predlogom pri opravljanju svojega dela in da zamenjava cevi iz drugega materiala ni izredna prizadevnost.

Tako bo avtor prejel enkratno nagrado — posebno nadomestilo 16.176,35 din za prihranek 127.575,60 din, za kar lahko avtorju čestitamo, kot tudi vsem ostalim in želimo še veliko takšnih uspehov, saj vsi takšni predlogi pripomorejo k stabilizaciji našega gospodarstva.

Delavski svet TOZD Tovarna glinice je 9. 5. 1980 potrdil inventivni predlog št. 139 in 140 z naslovoma: »Predlog za uvedbo enotnih rotorjev na črpalkah VD 80 in PPB 80« in »Sprememba plošče za sesalni pokrov VD 80« avtorjev Jeza Franca, Mesarič Ivana, Dolenc Franca, Korpič Maksa, Šijanec Antona in Petrovič Ivana.

Po prvem predlogu ni potrebno uvažati rotorjev za črpalke BPV 80, pri drugem predlogu pa se sedaj več ne uničujejo sesalni pokrovi.

Korist za oba predloga v letu 1979 je znašala 23.558,54 din, za katero pa bodo avtorji prejeli posebno nadomestilo v višini 4.369,85 din.

Korpič, Mesarič, Jeza, Petrovič

Delavski svet TOZD Tovarna glinice je 9. 5. 1980 potrdil inventivni predlog št. 147 z naslovom: »Predlog za premaz črpalk za črpanje žveplene kisline« avtorja Jeza Franca.

Tov. Jeza Franc dela v TOZD Vzdrževanje že 24 let in je to njegov tretji inventivni predlog, ki se uporablja v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo.

S tem, da sta se črpalke premazali z epoksidno smolo, smo dosegli prihranek pri vzdrževanju omenjenih črpalk v višini 28.672,72 din, za katerega pa prejme avtor 4.872,75 din.

Delavski svet TOZD Tovarna glinice je 9. 5. 1980 potrdil inventivni predlog št. 76 avtorja Pišek Antona.

Tov. Pišek Anton dela v TOZD Vzdrževanje že 25 let in je to njegov prvi prijavljeni predlog, ki se uporablja v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo.

Sam predlog se nanaša na tesnjenje treh Imperial-filtrov v TOZD Tovarna glinice, ka-

terega pretesnitev opravimo po predlogu avtorja v 24 urah, medtem ko se je prej porabilo 200 ur.

Filtre je bilo potrebno pretesniti dvakrat na 3 leta. Ob upoštevanju stroškov realizacije na prvem predelanem filtru, ki so znašali 168 ur in 190 kg pločevine Č0361 in je bil v pogonu skoraj tri leta, znaša letna korist za tri filtre 10.901,74 din in posebno nadomestilo za avtorja 2.427,56 din.

Delavski svet TOZD Tovarna glinice je 9. 5. 1980 potrdil inventivni predlog št. 214 z naslovom: »Zaščitno ločevanje tokokrogov nizkonapetostnih porabnikov« avtorja Furman Jožeta.

Tovariš Jože Furman dela v TGA Kidričevo že 8 let in je to njegov drugi prijavljeni predlog, ki se uporablja v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo.

Komisija za inventivno dejavnost ni iskala ekonomske koristi, ampak je ocenila varnost po 57. členu SS o inovacijah, za kar bo avtor prejel 4.968,— din.

Naši petdesetletniki

V mesecu juniju so praznovali petdeseti rojstni dan naši sodelavci:

Zvonko LETONJA iz tozda Proizvodnja aluminija,

Anton BANKO in Anton ŠEBEDER iz tozda Predelava aluminija,

Franco TOMANIČ, Alojz ZUPANIČ in Helena JELEN iz tozda Vzdrževanje

in Anton GOLOB iz tozda Promet.

Vsem iskreno čestitamo in želimo še veliko sreče in zadovoljstva pri delu in v domačem krogu.

Kje so ženske aktivistke?

»BABA«

Prelistavala sem starejšo številko »Jane« in našla članek, ki meni, da po 8. marcu lahko kritizira ženske in njih aktivnost — pa se sprašuje:

KJE SO ŽENSKÉ AKTIVISTKE?

Postala sem slabe volje.

Ob vseh moških v moji hiši sem večkrat slabe volje posebej še, če odpade preveč dela name. Kljub temu vem da me imajo ti moški radi in če tudi zinejo kako pikro na moj račun, jim tega ne zamerim in hitro pozabim, saj pri vsem delu nimam časa, da se na koga jezim. Kot mati, žena, delavka sem tudi že 20 let delavka v DPO.

Pri svojem družbenopolitičnem delu sem večkrat opazila, da so reakcije na moje delo negativne. Kot ženska, ki nisem hitro užaljena, sem v akcijah odkrito povedala svoje stališče — nimam dlake na jeziku, zato sem bila včasih tudi kritizirana, kar pa sem vedno smatrala za pozitivno in vredno premisleka. Posebno odkritost opažam pri večini

ženah — aktivistkah, mislim celo, da smo ženske bolj odkrite narave kot moški — seveda dokler nas ne zastrašijo. Nimamo lastnosti: ambiciozjen, previden in podobno.

Ob tej priložnosti sem se spomnila tudi na določen dogodek:

Ko sem na nekem sestanku poskusila povedati svoja stališča in sem bila celo v predhodnih diskusijah podprta s strani nekaterih udeležencev, sem na samem sestanku opazila hud odpor nekaj moških udeležencev. Poskušali so me celo utišati z grožnjami, da bodo zapustili sestanek, ker pa sem smatrala, da imam prav in da nikogar osebno ne žalim, sem vztrajala, dokler ni padel medklic »BABE NISEM PRIŠEL POSLUŠAT«. Taka opazka me je vrgla iz tira, hudo me je presenetila, posebej še, ker sem smatrala, da smo v naši družbi opravili z BABO na javnih sestankih. Tako opazko si je morda moj oče, kot trdi knap, privoščil pred več desetletji, toda danes si je to privoščil nekdo mlajši, ki verjetno dobro pozna vlogo 8. marca.

Po sestanku sem celo slišala, da je bila izražena že-

lja, da se v prihodnje zberejo sami moški, toda tega jim ne zamerim, saj vem, da nekateri moški še danes ženske ne smatrajo za človeka.

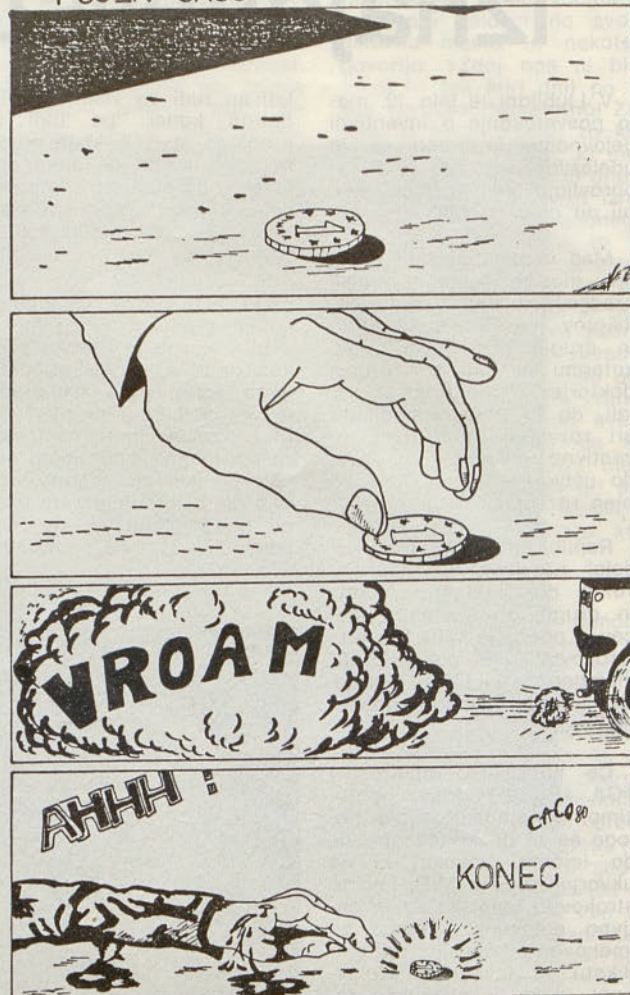
Po vsem tem sem zaključila, da sem šla verjetno za to moško pamet nekoliko predaleč, saj se ženske aktivisti zavedamo, da naša vloga še zdaleč ni enakovredna moški, ker gledamo vse preveč na probleme z očmi gospodinje, MOŠKI PA LE MISLIJO PO MOŠKO zato tudi ne obupamo, če nas ignorirajo in nam z medklici poskušajo vzeti voljo. Žalostne pa smo ob delu, da so tudi ženske, ki ne prenesejo ženske aktivnosti, njih truda ne priznavajo, s tem pa razvrednotijo naše pravice.

Toda tovariši, soljudje moškega spola, poleg vaše pameti imate tudi mišice in s temi nas strašite, zato večina žensk raje ostaja doma v zapečku, ker nimajo poleg obilice dela toliko energije da bi se vam javno upale postaviti v bran. Po časopisih pa bodo novinarji še dolgo pisali z mastnimi naslovi:

KJE SO ŽENSKÉ AKTIVISTKE?

Ana

POČEN GROŠ riše: ŠEGULA Janko

Vtisi iz Poreča

BALLY—BALLY

Ponavadi smo po večerji posedali na oblazljenih sedežih okrog steklenih sten po hodnikih hotela, blizu recepcije ali pred prostorom Bally-Bally. Nekateri so brali časopise, drugi pa debatirali o dogodkih minulega dne, opazovali mimoidoče. Naenkrat vstane eden naših ter s počasnimi koraki stopa k prostoru Bally-Bally. Ostali, ki smo sedeli, gledamo za njim ter se sprašujemo, kaj bo storil? Pride naš tovariš v sredino sobe, obstane, potegne dim iz cigarete in se ozre okrog sebe. Na obrazu se mu vidi, da o nečem premišljuje. Nato se napoti k enemu od aparatov Bally-Bally, katerega je zapustil prejšnji igralec, seveda brez uspeha. Vrže kovanec za dva dinarja v aparat in potegne ročico ter čaka. Figure v aparatu se vrtoglavo vrtijo in se nastavijo. Nič se ne zgodi. Vrže naslednji kovanec in zopet opravi vse potrebno. Postopek se ponovi. Tokrat se vsujejo kovanci iz aparata. Veliko jih ni. Pa nič zato. Mirno pobere kovance in pride nazaj. Miren je in brez besed. Cigareto pokadi do konca. Ostali smo mislili, da je s tem konec Bally-Ballyja. Vendar smo se uštelili.

Zopet brez besed vstane odide v igralnico ter ponovi

prejšnji vrstni red dela pri aparatih. Zdaj ga opazujemo z zanimanjem ter ugibamo: »Bo imel srečo?« Naš tovariš je postal bolj pozoren na aparat, pri katerem je mlajši moški igral precej dolgo, seveda brez uspeha. Ko je moški odšel stopi naš junak na njegovo mesto. Vrže vanj kovanec, potegne ročico ter čaka. In glej! Iz aparata so se precej časa sipali kovanci. Ko je bilo ropotanja konec, naš možakar mirno pobere vse kovance in jih spravi v žep ter odide. Pomislite, priigral je, 200 din v

kovancih po dva din! Nato se je okrog njega zbralo veliko igralcev Bally-Ballyja. Eden od mlajših igralcev je jezno dejal: »Glej starega kakšno srečo je imel!« Nato je pobral kovance in odšel.

BILI SMO NA OZEMLJU BOLGARIJE

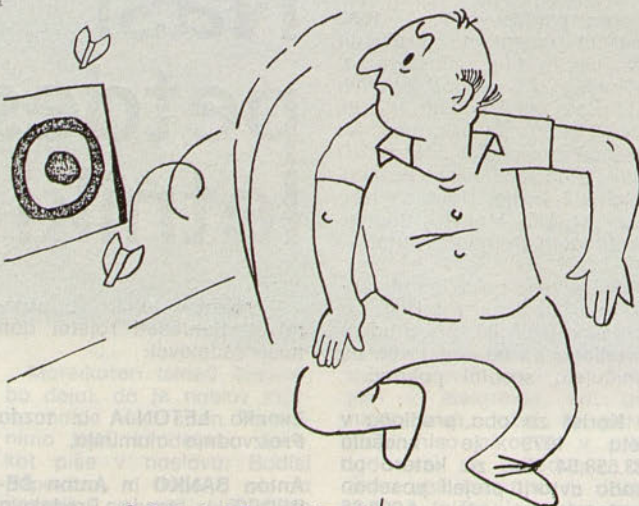
Po programu aktivne rekreacije smo en dan, bolje rečeno en dopoldan, imeli izlet z avtobusom v Rovinj. Vreme je bilo oblačno, malo

vetrovno ter precej hladno. Ko smo prispeli v Rovinj je naš trener v kratkem povedal obvezni in prosti program ter uro kdaj se zopet dobimo pri avtobusu. Iz obveznega programa smo imeli nalogo da si pod vodstvom trenerja ogledamo znamenitosti Rovinja. V prostem delu programa pa smo posamezno ali v manjših skupinah, nadaljevali z ogledom mesta. Naš avtobus je bil parkiran na pomolu, pred tovarno ribjih konzerv. Prav tedaj je bila tam vsidrana tuja ladja, iz katere so iztovarjali ribe.

Zaradi slabega vremena se je večina naših predčasno vrnila k avtobusu. Eden od naših tovarišev je vprašal mornarja, če si lahko ogledajo ladjo. Mornar mu je prikimal. Nekaj naših tovarišev je odšlo na ladjo. Ladjo so si ogledovali. Nekaterim pa se je zdelo nenormalno, da so se mornarji preveč pogovarjali med seboj, za njih ne preveč razumljivimi besedami. Tako so naši obiskovalci, ladjo kar hitro pregledali ter se vrnili na pomol. Ko smo še ostali prišli k avtobusu, so naši heroji-obiskovalci tovarne ladje na veliko razlagali kako so šli na ladjo ter vse ostalo. Eden od naših, ki smo se pravkar vrnili k avtobusu reče »herojem«: »Mar ste ob pamet! Brez vsake listine ste stopili na ladjo. Saj vidite da

tuja zastava plapolala na ladji. Tista na jamboru je sicer naša, ampak to samo pomeni, da je ladja v jugoslovanskih vodah. Se zavedate tega, da ste šli brez papirjev na tujo ladjo in kaj ste s tem naredili! Naredili ste prekršek! To je isto kot, da bi na šentiljskem obmejnem prehodu šli v Avstrijo brez potnega lista. Imeli ste srečo! Vsi smo nemo poslušali. Nato pa se oglasi eden iz skupine obiskovalcev ladje: »Vseeno pa smo bili na ozemlju Bolgarije.«

Imre Varjú

PRESNETI VETER!

Zaboj

Nezgode v mesecu maju 1980

	na delu	na poti	skupaj
TOZD Proizvodnja aluminija	5	1	6
TOZD Predelava aluminija	3	—	3
TOZD Vzdrževanje	7	—	7
TOZD Glinica	2	—	2
TOZD Promet	1	—	1
Skupaj:	18	1	19

VZROKI NEZGOD

- prebijalnik skorje,
- pnevmatski prebijalec,
- moped,
- ročni voziček,
- livni stroj,
- odlitek Mg hlebčka,
- lestev,
- dvigalo,
- kladivo,
- jeklena palica,
- stopnice,
- ventil,
- črpalka in
- tovorni vagon.

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

1. Jožef CAFUTA, mat. št. 5029 iz hale B, se je poškodoval 15. maja. Ponesrečenec je na el. celici 623 prebijal skorjo, da bi odklonil an. efekt. Ko je s prebijalnikom končal je ob sestopu stopil na rob rešetke in tlaka ter si navil levo nogo v gležnju.
2. Vili SVENŠEK, mat. št. 4180 iz hale A, se je poškodoval 4. maja. Ponesrečenec je hotel odstraniti voziček za prevoz a-mase, pri tem pa mu je spodrsnilo in mu je oje vozička padlo iz rok na nogo in mu poškodovalo palec desne noge.
3. Franc PETROVIČ, mat. št. 4109, iz hale B, se je poškodoval 6. maja. Ponesrečenec je s pnevmatskim prebijalcem prebijal el. peč. št. 636. Ko je končal z delom je stopil iz prebijalca. Pri sestopu mu je spodrsnilo ter je padel, pri čemer je z glavo udaril po robu prebijalca. Utrpel je poškodbo levega ušesa.
4. Stanko PETEK, mat. št. 5230, iz hale A, se je poškodoval 10. maja. Ponesrečeni je prišel na delo ter je priključil prebijalnik na dovod zraka. Ta je bil vključen v vožnjo in se je začel premikati. Ponesrečenec je hotel zaustaviti prebijalnik, vendar je bil prepozen in je z njim vred padel v jašek el. celice, ki je bila v remontu ter si poškodoval desno nogo pod kolenom.
5. Anton KRSNIK, mat. št. 4557, iz hale B, se je poškodoval 17. maja. Ponesrečenec se je z mopedom peljal v službo. Na makadamski cesti v Apačah, se je ogibal jame, pri čemer je zadela na debelejši kamen ter padel. Pri padcu si je poškodoval predel nad levim kolenom.

6. Savo SAJIČ, mat. št. 3383, iz hale B, se je poškodoval 20. maja. Ponesrečenec je peljal prebijalnik skorje do el. celice 719 in sestopil preden se je ustavil. Vsled vztrajnosti se je prebijalnik gibal še v smeri vožnje in stisnil s kolesom ponesrečencu levo nogo ob ploščo kat. korita in mu jo poškodoval v spodnjem delu.

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

1. Janez ŽVEGLA, mat. št. 4255, iz Predelave aluminija, se je poškodoval 29. maja. Poškodovani je na horizontalnem livnem stroju vlival 5 kg hlebčke. Pri

tem mora s posnemalko iz hlebčka odstranjovati žlindro. Ko je s posnemalko odložil posneti material v posodo za odlaganje, mu je raztaljeni al. brizgnil pod ščitnikom na obraz pod levim očesom.

2. Franc IVANČIČ, mat. št. 3836, iz Predelave aluminija, se je poškodoval 20. maja. Ponesrečenec je nastavlil liv na 5E vertikalnem livnem stroju okroglice ϕ 178, pri tem pa se mu je eden od nastavkov zataknil, ko ga je hotel premakniti je sunkovito odskočil, tako da je razstaljeni aluminij brizgnil kvišku in opeknel ponesrečenca na veki desnega očesa, kljub uporabi ščitnika za obraz.
3. Ciril ZAJC, mat. št. 3756, iz livarne, se je poškodoval 11. maja. Ponesrečenec je posluževal mešalnik 3c, kamor je vstavljal Mg hlebčke, ki jih je jemal s palete na viličar-

ju. Med delom se je hlebček na robu obrnil in padel ponesrečencu na nogo ter mu poškodoval mezinco leve noge.

TOZD VZDRŽEVANJE

1. Ivan POLAJŽAR, mat. št. 1913, iz elektro Vzdrževanja, se je poškodoval 1. maja. Ponesrečenec je hotel z jeklenim drogrom razmigati negibljiv jarem viličarja. Jarem se je nenkrat nagnil, pri čemer so vilice udarile po jeklenem drogrom, kateri je ponesrečencu udaril po palcu desne roke.
2. Mirko MEDVED, mat. št. 3932, iz Vzdrževanja, se je poškodoval 10. maja. Ponesrečenec je ob montaži jaksov moral s sekačem poravnati podlago, pri tem je s kladivom zadela ob jaks ter se udaril nad desnim očesom.
3. Janez JURIČ, mat. št. 1118, iz strojnega Vzdrževanja, se je poškodoval

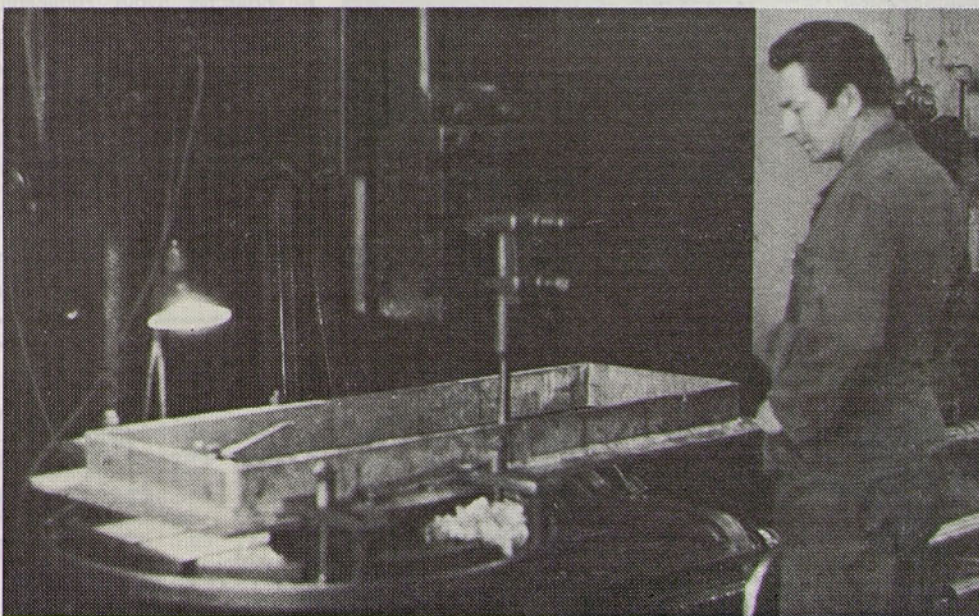
12. maja. Ponesrečenec je pregledoval pločevino v glavnem skladišču. Pri hoji po stopnicah je nerodno stopil ter si zvil levo nogo v gležnju.

4. Feliks MURŠEC, mat. št. 2945, iz Vzdrževanja — vodstvo, se je poškodoval 14. maja. Pri žigosañju evidenčnih kartic v strojni delavnici je nerodno stopil po stopnici, vsled česar je začutil močno bolečino v kolenu desne noge.
5. Anton MOHORKO, mat. št. 4546, iz Vzdrževanja, se je poškodoval 16. maja. Ponesrečeni je odstranjeval razlit aluminij v jami ob elektrolitski celici št. 325 in si pri delu pomagal z dvigalom. Ko je žerjavovodja dvigoval privezan kos aluminija, se je ta obrnil in udaril ponesrečenca po kolenu leve noge.
6. Janez MAJCEN, mat. št. 1660 iz elektro Vzdrževanja, se je poškodoval 16. maja. Pri pregledu žerjava je ob sestopu iz žerjavne proge oz. lestve nerodno stopil ter si zvil gleženj leve noge.

7. Franc SVENŠEK, mat. št. 1033, iz strojnega Vzdrževanja, se je poškodoval 28. maja. Ponesrečenec je z avtoženim varilnim aparatom rezal jekleno ploščo. Po končanem rezanju je s kladivom izbijal izrezane komade, pri čemer se je udaril po palcu leve roke, s katero je pridrževal jekleno ploščo

Cevi

Izdelava kokile

TOZD GLINICA

1. Maks BEZJAK, mat. št. 2007, iz belega dela, se je poškodoval 1. maja. Zaradi negibljivosti ročnega ventila ϕ 150 mm za redki lug na pripravni luga, ga je ponesrečenec hotel s sunkom odpreti. Pri tem si je zvil levo roko v zapestju.
2. Ivan GALE, mat. št. 4640, iz tekočega vzdrževanja, se je poškodoval 14. maja. Ponesrečenec je z dvigalom v vparilnici dvigal črpalko. Ker je kompletna črpalka z podnožjem prevelika, da bi lahko šla skozi ograjo dviznega jaška, je ponesrečenec odvil podnožje, katero mu je padlo po levi roki in ga stisnilo ob zaščitni robnik ograje. Utrpel je močno stisnjenje (vreznina) na podlakti leve roke.

TOZD PROMET

1. Franc BERANIČ, mat. št. 3367, iz transportne skupine, se je poškodoval 10. maja. Ponesrečeni je pri razkladanju FAD vagonov naloženih z boksitom na meraval odstraniti z vzvodom grudo boksita. Pri tem delu se mu je spodrsnilo, vsled česar si je poškodoval palec na desni roki.

Majda LAMPRET

V ledeni noči

PO VIŠINAH legendarne planine Romanije so bile razmeščene naše vojaške enote... Utrujeni od neprestanih pohodov so borci zakurili velike ognje, da bi si ogreli premrle ude.

Dolga zimska noč je rezala in mrazila s svojim ostrim, ledenim dihom. Drva so se kot sveča topila v ognju in ljudje, ki so sedeli okrog njih, so se vse tesneje stiskali drug k drugemu. Spanec jih je kmalu premagal...

Le redki niso mogli zaspali od prevelikega, nadčloveškega duševnega in telesnega napora in utrujenosti. Tu in tam se je čul redek šepet. Kot je minevala noč, je tudi šepet postal vedno redkejši; plameni so pojemali, rdeči ogorki so na mrazu ugašali in se pokrivali z debelim slojem sivega pepela. Nihče ni vstal, da bi nabral drv in podnetil ogenj. Kot da je utrujenost prikovala ljudi k zemlji. Mraz se je vedno ostreje zajedal v kosti. Nihče se ni premaknil... Noč se je nagnila k jutru. Straža se je izmenjala...

Nekdo je podrezal žerjavico; nekaj isker je nizko zatrepetalo in brž ugasnilo. In spet mir in neskončen, skrivnostno bel prostor... Čas je mineval počasi, kot da se tišina nabira v plasteh in pritiska na preutrujene borce.

Nenadoma so se začule stopinje in lahno škripanje snega. Krepak mož, ogrnjen v dolg vojaški plašč, je hodil okrog spečih borcev. Od časa do časa se je sklonil, kot

da nekaj išče. Pokrival je vojake, otrple od mraza. In spet se je zravnil in tak mrk nadaljeval svoj obhod. Začul se je šepet: »Tovariš, tovariš...«

Mož, ogrnjen s plaščem, se je za hip ustavil. Nato se je približal mestu, odkoder je prihajal šepet.

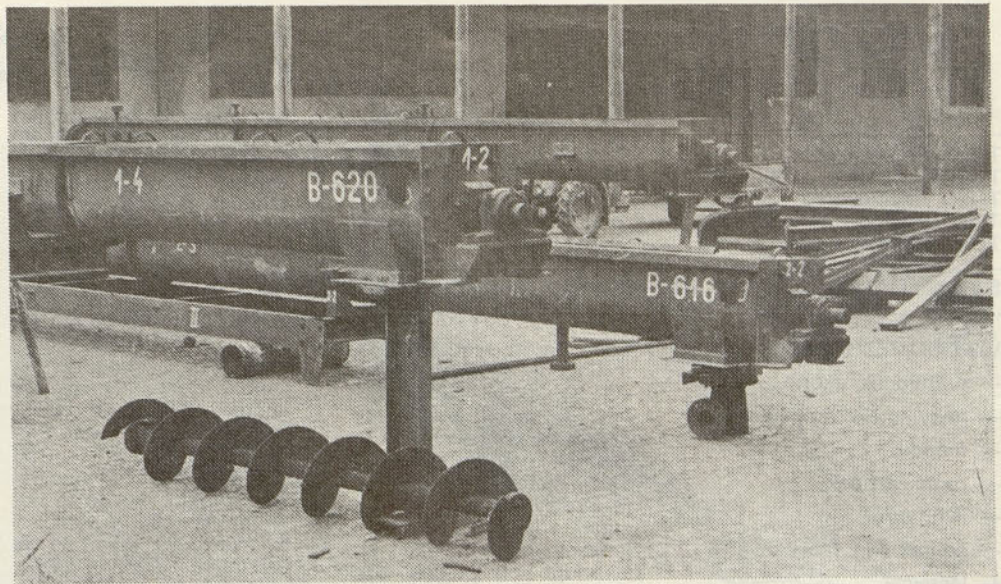
»Kaj je?« je tiho vprašal. »Tovariš, prinesi kakšno poleno, strašno me zebe,« je z dremavim in prosečim glasom rekel eden izmed borcev, ki so ležali ob ognju.

Mož v vojaškem plašču se je oddaljil brez besed. Kmalu se je vrnil z naročajem dračja. Sklonil se je, razgrel pepel in enako molčeč in zamišljen podnetil ogenj. Plamen je osvetlil njegov obraz. Borec, ki je vse dotlej zrl vanj dremavo in brezizrazno, je zdaj, ko je zagledal njegov obraz, vztrepetal in se zdrznil, kot da mu je napol zmrznjeno telo prešinil električni tok.

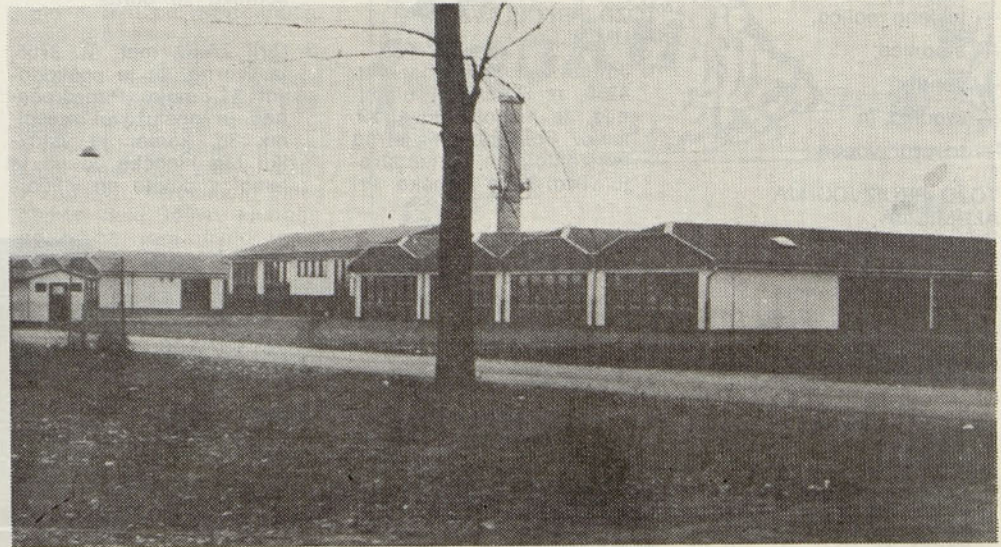
»Tovariš Tito...! se mu je iztrgalo iz prsi, in poizkusil se je dvigniti.

»Tiho, tovariš, tiho!« mu je blago stavil roko na ramo ljubljeni komandant in ga zadržal. »Tiho, da se ne prebude drugi! Spi, tovariš...!« mu je še nežneje rekel Tito in nadaljeval svoj obhod...

Borec, 1953. leta

Pred uporabo

Osnovna šola v Markovcih za katere gradnjo smo prispevali sredstva prav vsi.

Foto: K. Zorec

O Titu TITO

TITO JE NAŠ PREDSEDIK. BORIL SE JE ZA SVOBODO. BIL JE V BOLNICI. TITA SMO IMELI ZELO RADI. TITO JE BIL PARTIZAN. BIL JE ZELO DOBER ČLOVEK. ŽALOSTNI SMO, KER GA VEČ NI.

Andreja MEŠKO 1. b

TITA IMAM ZELO RADI. PRIZADELA ME JE NJEGOVA SMRT. PRI SRCU MI JE HUDO. ZGODOVINA JE BILA ENKRAT RADODARNA IN NAM DALA TITA. SLAVAMU!

Peter SRPČIČ 1. a

POGREŠAM TITA. ZELO SEM ŽALOSTNA. PRI SRCU MI JE ZELO HUDO. ŽALOSTNA SEM, KER JE UMRLO.

Mojca LOBODA 1. a

Že od mladih let, spoznaval je krivični svet. Zato stopil je v SKOJ, začel biti je pravičen boj.

Večkrat zaradi tega bil je zaprt, a njegov ponos ni bil nikdar strt. Rad je z mladino sodeloval in z njo akcije načrtoval.

V vojni nas uspešno je vodil skozi vsak boj, dokler nismo zagledali svobodnih dni soj.

Zgradil nam je lepo domovino in bil je ponosen na nas — mladino. Zdaj srečno pod soncem svobodnim živimo in njega nad vse ljubimo.

A prišel je usoden dan, ko bilo je oko s solzami zalito, saj umrl je naš oče, naš dragi tovariš — Josip Broz TITO.

Srce še stiska bolečina slovesa, tvoje ljudstvo pa z vero zre v bodočnost, saj dal si nam lepo resničnost — ne čudesa.

Borut LOBODA, 7. c
OŠ KIDRIČEVO

ZAHVALA

Ob težki in boleči izgubi naše ljubljene mame, stare mame, prababice in tašče

TEREZIJE BANKO

iz Kidričevega 3, se najiskreneje zahvaljujemo vsem sodelavcem iz TOZD Predelava aluminija za podporo in pomoč, ki so jo prispevali ob naši težki izgubi. Pristrčna hvala ženskemu pevskemu zboru društva upokojencev Kidričevo za zapete žalostinke, kot tudi govorniku tovarišu Ivanu Elsnerju za ganljivo izrečene besede ob odprtem grobu. Enaka zahvala velja vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali in nas tolažili. Hvala vsem darovalcem vencev in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih.

Še enkrat srčna hvala vsem, ki ste našo ljubljeno mamo, staro mamo, prababico in taščo spremlili na njeni zadnji poti.

Prosimo tihega sožalja!

Anton Banko z družino ter sorodstvo

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TGA Kidričevo se iskreno zahvaljujemo za denarno pomoč ob izgubi našega dragega moža, očeta in zeta

FERDINANDA ZAVRATNIKA

Žalujoči: žena Alojzija, hčerka Marija z družino, sin Mirko z Marino in tašča Franciška.

Raznoterosti velike Zveze sovjetskih social. republik

In kot v pravljici se naenkrat najdemo v lepem Tbilisiju, polnem zelenja in bolj evropske kot azijske arhitekture. To mesto leži prav na meji med Evropo in Azijo. Ulice so polne živahnih ljudi in povsod je veliko avtomobilov. Cilj slehernega mladega Gruzijca je, kako čimprej priti do avtomobila, so nam pozneje pravili v mestu.

Naš dom v Tbilisiju je bil hotel »Adjara«. V njem sem

pokopani gruzijski literati in Stalinova mati. In tam naokoli so hribi z zaselki, kjer žive najstarejši ljudje na svetu. Pred dnevi je umrla tukaj 145-letna ženica. V enem izmed zaselkov deluje folklorna skupina, katere člani so stoletniki.

Kleni Gruzijci imajo svojo abecedo iz petega stoletja in jezik ter pomembno zgodovino in na vse to so izredno ponosni. Tod imajo grško pravoslavno cerkev in

dala o svojem narodu: »Od nikoder nismo prišli. Mi imamo svoje korenine kar tukaj« in z nasmehom je dodala: »Razvili smo se kar tu — iz opic...«

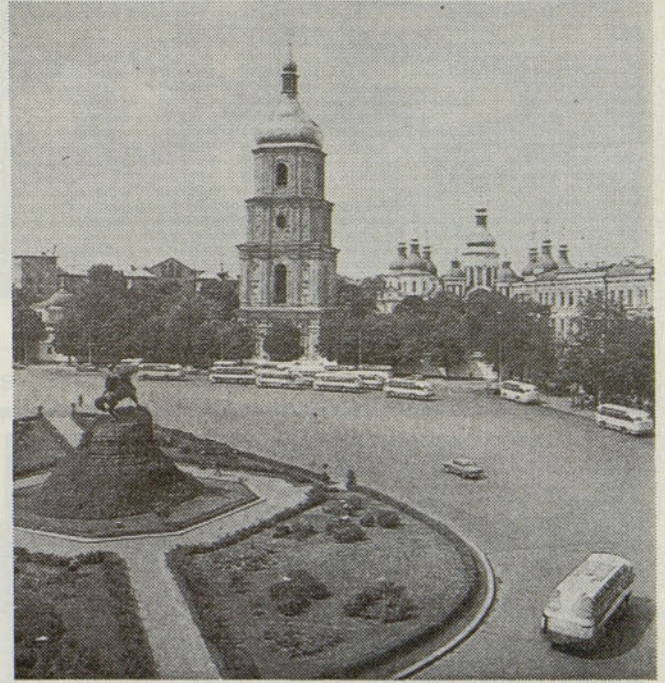
GRUZIJA — DEŽELA ČAJA, VINA IN TEMPERAMENTNIH LJUDI

Gruzija je poznana po čaju, ki ga pridelujejo ob Črnem morju. V Tbilisiju smo bili na pokušnji čaja. Tukaj pa so na voljo tudi odlična gruzijska vina. Domačini poreko, da je celo beseda »vino« gruzijskega izvora. O njegovi kvaliteti sem se prepričal v nacionalnem lokalu. Sedel sem sredi temperamentnih ljudi. Ob zvokih nacionalne glasbe so poplesovali po dva ali trije moški — kot v filmu Grk Zorba. Od nekod se je vzel še stari lajnar in vmes so se vrtele čokate in prsate točajke z zvrhanimi pladnji. Bile so Rusinje in edine ženske v lokalu.

Osadze Ivan Romanovič, jezikoslovec iz Tbilisija, nam je pripovedoval o običajih, ki imajo Gruzijci, ko se želijo razvedriti v gostišču. Družba se posede za mizo in si izbere starešino omizja. Njegova naloga je, da ta večer skrbi za prijetno počutje sotovarišev. Po vrsti nazdravlja prijateljem in celotna družba potem zvrne kozarce dobre kapljice. Starešina našega omizja v Tbilisiju je bil Ivan in zdravica, ki jo je namenil meni, je bila take vsebine:

»Povsod na svetu sije eno sonce. Naj bo to sonce enako toplo za vse. Franček! Ko boš gledal sonce v svojem kraju v Jugoslaviji, se spomni na Gruzijo in na prijatelja Ivana...«

Idlična je Gruzija in ko je bog delil zemljo, mu je zmanjkalo zemljišč za Gruzijce, ker pa tudi ta narod ni hotel ostati brez zemlje, jim je bog odstopil kos svo-

Kijev je mesto zelenja

je najlepše zasebne parcele Tako vam poreko tukajšnji domačini.

pričakalo hladno deževno vreme.

KIJEV — MESTO PARKOV

Sedim v lepi letališki stavbi blizu Tbilisija. Vsa je ozaljšana z narodnimi motivi. Veliko lepega sem doživel v Tbilisiju in napisati bi moral knjigo, če bi hotel zlit na papir vse doživljanje iz svoje poti po Sovjetski zvezi. Ko čakaš letalo ostane vedno nekaj časa, da ti misli zbeže po prehojenih poti in ti brskajo po številnih vtisih.

TU 154 nas odpelje proti Kijevu. Ure smo naravnali za eno uro nazaj. Kristalno čisto nebo, ki smo ga gledali toliko dni, se je prelilo v goste oblake. Na kijevsko letališče smo se spuščili skozi izredno gosto meglo in tu spodaj nas je

Kijev je glavno mesto ukrajinske SSR in ima dva milijona in sto tisoč prebivalcev, v republiki pa jih je 50 milijonov. Skozi tisoč let staro mesto parkov (ulice Kijeva so dobesedno skrite med drevmi) teče ogromna reka Dnjepr in čez njo vodijo slikoviti mostovi.

Tukajšnja vodička nas je zasula s številnimi podatki. Povedala je, da je v tem velikem mestu le 50 tisoč motornih vozil in je pojasnila: »Ta našim prebivalcem niso potrebna, ker so tu metro, tramvaji, trolejbusi in mnogi se vozijo s čolni...« V Kijevu niso povišali cen mestnemu prometu od leta 1938.

Kijevske množice so nas vsrkale vase. Tukaj vse nekam drvi. Ta svet je podoben našemu in celo hrana je bila takšna. Po dolgem času sem se najedel »naše« juhe.

Moje zadnje bivališče v ZSSR je bilo v hotelu »Dnjepr«. Ogled Kijeva je bil hiter in »hladen«, saj je bilo vreme izredno neprijetno.

Pred poletom v Beograd sem izračunal, da sem prepotoval okoli 13 tisoč kilometrov in kakih 15 ur sem »letal« po zraku.

V Beogradu sem pomaknil urne kazalce za dve uri nazaj in potem se je začela spet naša vsakdanjost. Ostali pa so lepi in neizbrisni spomini na ljudi, ki žive na izmernih prostorih Zveze sovjetskih socialističnih republik.

(Konec)

V tem hotelu sredi Tbilisija sem se prijetno počutil

se počutil kot doma. Povsod je bil red in čistoča.

Prvi večer v Tbilisiju sem preživel na večerji v gostišču, kjer sem si ogledal izredno temperamentne gruzijske plesne. Sedel sem tik plesišča in ob meni so se vrteli gibčni plesalci z iskrenimi se sabljami v rokah. Večerjal sem »šašluka«, ki so inačica naših ražnjičev in jih servirajo na dolgih bodalih in večer je bil kronan še s slovensko pesmijo, ki je preplavila gostišče. V lokalu je bilo namreč veliko ljubljanskih prosvetnih delavcev, ki so prispeli na prijateljski obisk v glavno mesto Gruzije, ki je pobrateno z Ljubljano.

Nad Tbilisijem je pogorje Sv. Davida in tja vodi vzpenjača Funjikolor. Zgoraj so gostišča in prodajalne spominkov. V enem izmed kioskov so prodajali tri različne fotografije Stalina. Pod hribom je cerkva, kjer so

svojega cerkvenega vladarja. V Gruziji je pet milijonov prebivalcev in imajo kar 60 nacionalnosti. Od tega je 63 odstotkov Gruzijcev, deset odstotkov Armencev, devet Rusov... Gruzijci imajo tudi danes pomemben položaj v političnem življenju Sovjetske zveze.

Tbilisi (Toplo mesto) ima milijon prebivalcev. Krase ga bujni parki s številnimi spomeniki. Najlepši je pomnik, ki je posvečen ustanovitelju Gruzije Vahtangu Gorgasaliju. Skozi prestolnico teče reka Kura, ki izvira v Turčiji in se izliva v Kaspijsko morje. Tukaj je mnogo kulturno-zgodovinskih spomenikov. Posebnega pomena pa je mogočen spomenik, ki je posvečen materi Gruzije. Simbolično o njem pravijo, da pozdravlja prijatelje z vinom in sovržnike z mečem.

Ponosna in prikupna gruzijska vodička Meri je po-

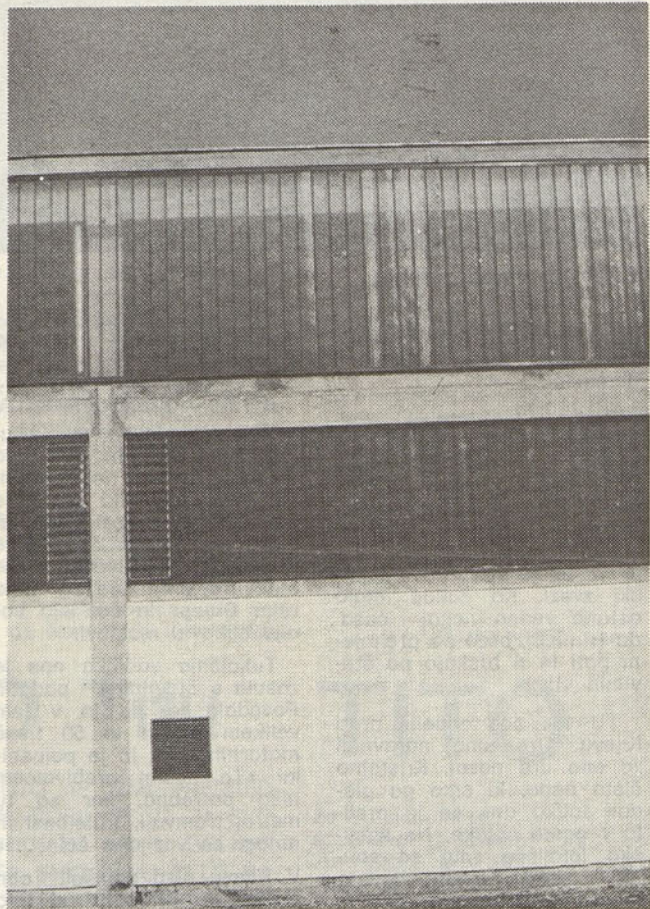
Gruzijci so znani po svoji temperamentni folklori

Rezerva

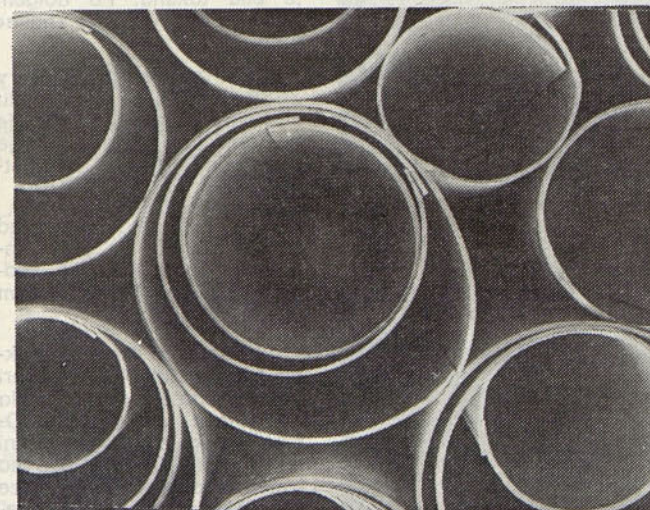
Brez naslova

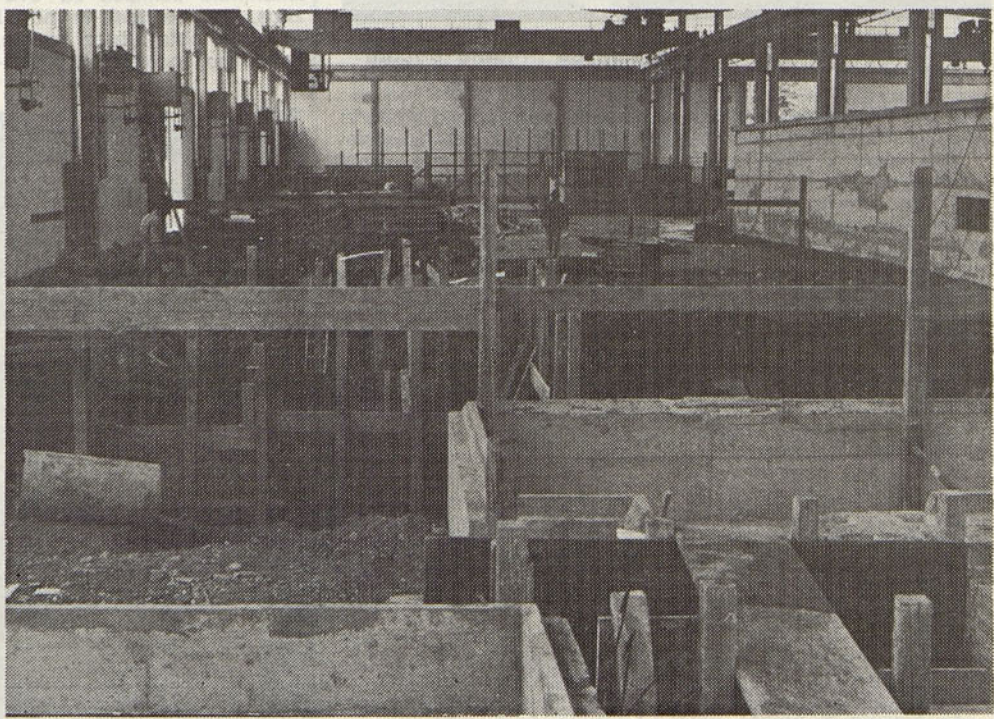
Fasada

Za temelje

Žlebovi

Temelji

aluminij

Izdaja delavski svet tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo — Uredniški odbor sestavljajo: Janez Bedrač — predsednik, Franc Vreže, Lili Hojnik, Pavla Metličar, Viktorija Petauer, Ivan Obrar, Anton Zadavec, Franc Selinšek, Vera Peklar — odgovorna urednica — Fotografije: Stojan Kerbler, dipl. ing. — Tehnični urednik Franček Štefanec — Tisk ZGEP »Pomurski tisk«, TOZD tiskarna, Murska Sobota — člani kolektiva in upokojenci dobivajo list brezplačno — Rokopisov in slik ne vračamo. Naklada 2.700 izvodov. Oproščeno temeljnega prometnega davka po mnenju Sekretariata za informacije pri IS Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1975.